

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Halme Antti-Jussi
Honkanen Jari
Säippä Jyrki

Kehittämishanke

Näyttöjen kehittäminen maalarin perustutkinnossa

Pintakäsittelyala ammatillisella toisella asteella ja aikuiskoulutuksessa

Työn ohjaaja Sirpa Levo-Aaltonen
Tampere 5/2011

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Halme, Antti-Jussi; Honkanen, Jari; Säippä, Jyrki
Näyttöjen kehittäminen maalarin perustutkinnossa – Pintakäsittelyala ammatillisella toisella asteella ja aikuiskoulutuksessa
40 sivua + 33 liitesivua
Toukokuu 2011
Työn ohjaaja Sirpa Levo-Aaltonen

TIIVISTELMÄ

Kehittämishanke tarkasteli koulutuksen ongelmia ja ratkaisuja kolmesta erilaisesta näkökulmasta. Toimintakenttänä olivat pintakäsittelyalan (maalari) ammatillinen toinen aste käsittäen ammattiosaamisen näytöt ja aikuiskoulutus käsittäen tutkinnon osien näytöt eli suoritukset näyttötutkinnossa. Lisäksi tarkastelun syvyytenä oli syrjäytyneiden tuoma ulottuvuus.

Tarkoituksena oli suunnitella nuorten näytöt ammatillisella toisella asteella siten, että niitä olisi mahdollisuus antaa myös pienissä nopean toiminnan yrityksissä ilman, että se rasittaa yritystä viivästyvillä töillä. Pirkanmaalaisia pieniä maalausalan yrityksiä haastateltiin ammatillisen toisen asteen näyttöjen suorittamisesta työmailla. Haastattelujen perusteella oppilaitosten tulisi huomioida yrittäjien näkökulmia enemmän.

Aikuiskoulutuksen tutkintojen eri osien suorittamista näyttöjen avulla selkeytettiin tekemällä tietoisuusmateriaali maalausalan perustutkinnon tueksi aikuiskoulutuskeskuskelle. Materiaali auttaa myös maahanmuuttajia näyttöjen suorittamisessa ja tutkintojen eri osien ymmärtämisessä valokuvien avulla. Tehty materiaali auttaa oppilaita ymmärtämään maalauspuolen näyttöjen sisällön ja käytännön työn maalauspuolen perustutkintojen näyttöjen osalta.

Työssä tarkasteltiin syrjäytymistä eri näkökulmista. Näyttösuorituksen tavoitteet ja arviointi tulee räätälöidä syrjäytyneelle niin, että hän suoriutuu niistä omien resurssiensa puitteissa. Työnantajia ja erilaisten töiden vaatavuustasoa on olemassa paljon. Yksilöllisesti räätälöitynä syrjäytynyt oppilas kykenee suorittamaan oppivelvollisuutensa ja saamaan itselleen ammatin sekä kehittymään siinä itsetunnon ja osallisuuden tunteen kasvaessa.

Kehittämishankkeen avulla saadaan syvyyttä laajaan näyttöjen maailmaan oppilaitoksen ja työelämän tarpeet huomioiden. Opiskelijoiden kiinnittymisen ja syrjäytymisen ehkäisyn huomioiminen tukee opiskelijoita kehittämään ammatissaan ja omassa kasvussaan.

Asiasanat: maalausala, ammattiosaamisen näytöt, tutkinnon osat, näytöt, syrjäytyminen

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
2 Pintakäsittelyalan perustutkinto – maalaritutkinto.....	6
2.1 Perustutkinnon tavoitteet.....	6
2.2 Perustutkinnon arviointi	7
2.3 Perustutkinnon suorittaminen näyttötutkintona	9
2.3.1 Näyttötutkinnon perusteet	9
2.3.2 Näyttötutkinnon järjestäminen ja suorittaminen	10
2.3.3 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	11
2.3.4 Maalarin näyttötutkinnon tietoisuusmateriaalin kehittäminen	12
2.4 Perustutkinnon näytöt ammatillisella II asteella	13
2.4.1 Taustaa näytöistä.....	13
2.4.2 Näyttöjen kehittäminen työelämälähtöisemmäksi – haastattelut	14
2.4.3 Opetussuunnitelman kehittäminen näytöt huomioiden	20
2.4.4 Näyttöjä ja työssäoppimista tukevat projektit TAO:ssa.....	21
3 Näyttöjen mahdollistaminen – syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat oppilaat ...	22
3.1 Syrjäytyminen	22
3.1.1 Syrjäytymisen käsite	22
3.1.2 Fyysinen syrjäytyminen	23
3.1.3 Psykkinen syrjäytyminen	23
3.1.4 Perheen merkitys	24
3.1.5 Varhainen puuttuminen.....	24
3.2 Osallisuus	26
3.3 Oppimisen vaikeudet.....	27
3.4 Opettajan vaikutusmahdollisuudet	28
3.4.1 Tasapuolisuus ja omat säännöt.....	28
3.4.2 Mukautettu opetus	29
3.4.3 Ohjaaminen ja oppimisvaikeudet.....	29
3.4.4 Sosiokulttuurinen innostaminen.....	30
3.5 Työharjoittelun/näytön tavoitteet	31
3.6 Työharjoittelun/näytön onnistumiseen vaikuttavia osa-alueita	32
3.6.1 Valmistelua	32
3.6.2 Ryhmyttäminen	32
3.6.3 Näytön antaminen	34
3.7 Arviointi	35
4 Yhteenveto	36
Lähteet.....	39
Liite 1: Pintakäsittelyalan perustutkinnon (maalari) tietoisuus - näyttötutkinto	41
Liite 2: Rakennusmaalitutkinnon työnalla oleva oppilaitoksen opetussuunnitelma	45
Liite 3: Pintakäsittelyalan perustutkinnon näytöt opetussuunnitelmassa.....	67

1 Johdanto

Valtakunnallisen pintakäsittelyalan opetussuunnitelman myötä painopisteet maalaus- alalla ovat muuttuneet ammatillisella toisella asteella. Kuten monella muullakin alalla painotetaan enenevässä määrin sisäistä yrittäjyyttä. Tämä tarkoittaa käytännössä yhteis- työn lisäämistä työelämän kanssa. Yhtenä tavoitteena olisi saada nuorten näytöt siirret- tyä entistä enemmän työelämään tehtäväksi. Ongelmalliseksi tämän tekee maalausalan yri- tyksistä Pirkanmaan alueella on pieniä 2 - 8 ihmisen kokoisia yrityksiä. Työ on hyvin nopeatempoista ja kaikilla tekijöillä on oma tehtävänsä yrityksessä. Nuorten näytöt täl- laisissa yrityksissä ovat yrityksen kannalta hidastava tekijä. Näytöt tulee räätälöidä niin, että syrjäytynyt oppilas pystyy ne suorittamaan ja saa itselleen ammatin, jonka avulla pääsee jatkamaan elämäänsä eteenpäin. Syrjäytymistä tapahtuu kaikissa ikäryhmissä, mikä tulee huomioida sekä ammatillisella toisella asteella että aikuiskoulutuksessa.

Tämä kehittämishanke on näköala kolmen erilaisien koulutuksen ongelmiin ja ratkai- suihin, joihin tässä työssä on pyritty hakemaan vastauksia. Tarkoituksena on

- suunnitella nuorten näytöt ammatillisella toisella asteella siten, että niitä olisi mahdollisuus antaa myös pienissä nopean toiminnan yrityksissä ilman, että se rasittaa yritystä viivästyvillä töillä.
- selittää näyttöjen (eli suoritusten) eri osiot aikuiskoulutuksen näyttötutkinnoissa oppilaille selkeästi ja ymmärrettävästi. Tämän kehittämishankkeen yhteydessä työstettävää tietoisu- materiaalia on tarkoitus käyttää kaikessa maalausalan pe- rustutkinnossa tukena. Materiaali voi auttaa myös maahanmuuttajia näyttöjen suorittamisessa ja tutkintojen eri osien ymmärtämisessä valokuvia apuna käyttä- en. Tehty materiaali auttaa oppilaita ymmärtämään maalauspuolen näyttöjen si- sällön ja käytännön työn maalauspuolen perustutkintojen näyttöjen osalta.
- avartaa näkemystä mahdollisesti syrjäytyvien oppilaiden vaikeuksista ja tarvitta- vasta tuesta. Kun syrjäytymistä kuitenkin syystä tai toisesta tapahtuu, niin se ei saa olla esteenä ammatillisessa koulutuksessa näyttöjen suorittamiselle.

Kehittämishankkeessa haastatellaan pirkanmaalaisia maalausalan yrityksiä ammatillisen toisen asteen näyttöjen suorittamisesta työmailla. Tavoitteena on mahdollisuuksien mu-

kaan huomioida haastatteluista saatuja näkökulmia työnalla olevassa maalausalan opetussuunnitelmassa Tampereen ammattiopistossa (TAO:ssa).

Tampereen aikuiskoulutuskeskuksessa (eli TAKK:ssa) testataan aikuiset rakennusalaan tutustujat, luki-, kirjoitus- ja matematiikkatesteillä. Testeistä on käynyt ilmi, että 14 % testatuista on jonkinlaisia luki- ja kirjoitusvaikeuksia. Testeissä on ollut noin 350 ihmistä vuonna 2010 ja esitetyissä prosenttiluvussa ei ole mukana maahanmuuttajia. (Hatara 2011.) Maahanmuuttajien kielivaikeudet johtuvat pääasiassa suomenkielen hallinnasta, koska heidän äidinkieltänsä on jokin muu kuin suomenkieli. Tavoite oli auttaa lukemisen ja kirjoittamisen ongelmien kanssa näyttötutkintoa suorittaessa sekä selkeyttää itse näytön suorittamista.

Kouluikäinen lapsi ja nuori viettää suuren osan päivästänsä koulussa, jossa on paljon muita lapsia ja nuoria sekä vähän aikuisia, toisin kuin esimerkiksi päivähoitopaikassa. Opettajien tulee mahdollistaa se, että koulu kasvuympäristönä on riittävän hyvä lapselle ja nuorelle sosiaalisesti, psyykkisesti ja materiaalisesti. Opettajien tärkeänä tehtävänä on myös yhteydenpito ja säännöllinen kanssakäyminen oppilaiden vanhempien kanssa, sillä perhe on kuitenkin oppilaan ensisijainen kasvuympäristö ja sen tapahtumat vaikuttavat oppilaan oppimiseen ja hyvinvointiin koulussa. Se, että lapsi ja nuori viihtyy ja voi hyvin koulussa on tärkeä edellytys hänen oppimiselleen sekä kasvu- ja kehitykselle. Lasten ja nuorten kotona kokemat asiat heijastuvat myös koulutyöhön ja kouluun kasvuympäristönä. Ja juuri siitä syystä yhteistyö opettajien ja vanhempien välillä on välttämätöntä. (Sosiaaliportti 2011.)

Ajoissa aloitettu ehkäisevä työ on syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten kohdalla erityisen tärkeää. Syrjäytynyt oppilas ei useinkaan itse osaa tai uskalla pyytää apua, joten opettajan varhainen puuttuminen asiaan helpottaa huomattavasti. Syrjäytymistä, varsinkin sen alkuvaiheessa, on vaikeaa huomata, mutta kokenut ja tarkkaavainen opettaja huomaa syrjäytymisen oireet jo melko varhaisessa vaiheessa. Asia on huomattavasti helpompaa korjata, kun se huomataan ajoissa ja oppilas saadaan takaisin luokan normaaliin rytmiin ja oppilas pääsee takaisin toisten toistaan tukeviin ryhmiin ja kaveriporukoihin.

2 Pintakäsittelyalan perustutkinto – maalaritutkinto

2.1 Perustutkinnon tavoitteet

Pintakäsittelyalan perustutkinnon suorittanut omaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet erilaisiin pintakäsittelytehtäviin, sekä hänellä on työllistymisen edellyttämä erikoisosaaminen jollakin tutkinnon osa-alueella. Pintakäsittelytyöiden työmenetelmien ja -prosessien hallinnan ja työvälineiden lisäksi hänellä on matematiikkaan, fysiikkaan ja kemiaan pohjautuvat tiedot pintakäsittelyprosesseista ja pinnoitettavista materiaaleista ja pintakäsittelyn onnistumisen edellyttämistä olosuhteista joita ovat: lämpötila, kosteus ja pinnan puhtaus. Hän tietää, mitä vaaditaan käsiteltävältä pinnalta, millaisissa olosuhteissa pintakäsittely voidaan tehdä ja millaisia ilmanvaihto- ja lämmitystoimenpiteitä sekä erilaisia suojaustoimenpiteitä tarvitsee olla. (OPH 2010, 9.)

Hänellä on riittävä ymmärrys sähkölaitteisiin, mekaniikkaan ja paineilmatekniikkaan niin, että hän osaa käyttää pintakäsittelytyöihin käytettäviä koneita ja laitteita turvallisesti sekä tehdä niiden laitteiden huoltoon liittyvät työt. Hän myös osaa työskennellä turvallisesti työtelineiltä ja henkilönnostimilta. Hänellä tulee olla suoritettuna rakennuslalla pakollinen työturvallisuus- ja tulityökortti. Hänellä on myös SPR:n ensiavun peruskursus EA 1 suoritettuna, näin hän osaa toimia oikein tapaturmatilanteissa. (OPH 2010, 9.)

Pintakäsittelyalan perustutkinnon suorittanut osaa tehdä erilaisia pintakäsittelytyökokonaisuuksia. Hän osaa työskennellä itsenäisesti, suunnitella ja arvioida työnsä. Hän toimii työyhteisössä joustavasti samalla ammattitaitoaan ja työnsä tuloksellisuutta kehittämällä. (OPH 2010, 9.)

Työhön liittyvä suullinen ja kirjallinen viestintä kuuluvat myös tutkinnon suorittaneen osaamisalueeseen. Tarvittaessa hän osaa käyttää viestinnästä ja vuorovaikutustilanteista toista kotimaista kieltä sekä yhtä vierasta kieltä. (OPH 2010, 9.)

Pintakäsittelyn perustutkinnon suorittaneella on tietotekniikkaa hallussaan, hän taitaa tiedon haun, viestinnän ja raportoinnin. Hänellä on perustaidot tietoteknisten laitteiden

ja ohjelmien käyttöön. Hän pyrkii työskentelemään taloudellisesti ja vastuuntuntoisesti. Hän tulee toimeen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. (OPH 2010, 10.)

Rakennus pintakäsittelyalan koulutusohjelman osaamisalan tutkintonimikkeellä maalari tutkinnon suorittanut osaa tehdä korjaus- ja uudisrakennusmaalaustöitä. Rakennusten sisä- ja ulkopuolisten pintojen maalauksen ja sisäpintojen tapetoinnin, lisäksi hänellä voi olla erikoisosaamisena julkisivujen pintakäsittely tai monipuolisten pientalojen maalaustyöt. Lisäksi erilaisten materiaaleja olevien rakennusosien ja kalusteiden maalaamistaito kuuluu osaamisalueeseen. (OPH 2010, 12.)

2.2 Perustutkinnon arviointi

Perustutkinnossa pintakäsittelyalalla tavoitteet ovat keskeisiä työelämässä toimimisen avaintaitojen saavuttamiseen. Avaintaitojen tavoitteet on määritelty täydentäen ja täsmentäen niin, että ne kohdistuvat pintakäsittelyalan työpaikoilla vaadittavaan ammattitaitoon. Ne sisältyvät pintakäsittelyalan perustutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. (OPH 2010, 10.) Seuraavana käsitellään näitä elinikäiseen oppimiseen liittyviä avaintaitoja erityisesti pintakäsittelyalan näkökulmasta.

Tutkinnon suorittanut osaa työssään soveltaa oppimaansa tietoa sekä arvioida ja jäsentää sitä. Toimii suunnitelmallisesti, mutta pystyy tarvittaessa käyttämään myös vaihtoehtoisia työskentelytapoja. Työnsuunnittelu sujuu, tehden oikeita valintoja ja ratkomalla työssä esiintyvät ongelmat. Tarvittaessa hän osaa ja uskaltaa kysyä neuvoa. Häneltä onnistuu oman osaamisen arviointi; mikä meni oikein ja minkä olisi voinut tehdä toisin. Hän pyrkii jatkuvasti kehittämään itseään ja työtään. (OPH 2010, 10.)

Tutkinnon suorittanut osaa toimia työyhteisössä/ryhmässä joustavasti ja rakentavasti sekä kohtelee muita tasavertaisesti. Hän on yhteistyökykyinen ja hyödyntää mahdollista saamansa palautteen työssään. Mielipiteensä hän osaa ilmaista selkeästi, rakentavasti ja luotettavasti. (OPH 2010, 10.)

Työnsä tutkinnon suorittanut tekee sovitulla tavalla ja vastuuntuntoisesti. Hän työskentelee hyvien käytäntöjen mukaisesti ja omaa työtään arvostaen. Hän työskentelee niin, että pyrkii olemaan työssään rehellinen, oikeudenmukainen ja suvaitseva sekä noudattaa vaitiolovelvollisuutta ja tietosuojaa. Pyrkii edistämään toiminnallaan työssä viihtymistä, yhteistyötä ja avoimuutta työyhteisössä. (OPH 2010, 10.)

Työturvallisuusmääräykset ovat tutkinnon suorittaneella tutut ja hän noudattaa niitä. Hän tunnistaa työhön ja työympäristöön liittyviä vaarat ja terveyshaitat sekä osaa torjua ja suojautua niiltä. Hänellä on käytössään vain työtehtävän ja käyttöturvallisuustiedotteen mukaisia suojavaatteita, suojakäsineitä ja hengityksensuojaimia. Aina tarvittaessa hän osaa käyttää raitisilmalaitteita ja kuulonsuojaimia. Hän tuntee työturvallisuusmääräykset ja varmistaa niiden tarkastusmerkinnät aina ennen käyttöä. (OPH 2010, 10.)

Työpaikan siisteydestä ja järjestyksestä tutkinnon suorittanut osaa huolehtia. Terveellisten työtapojen ja asentojen käyttäminen ja raskaiden taakkojen käsittely kuuluvat myös tutkinnon suorittaneelle. Omasta terveydestään ja toimintakyvystään hän pyrkii huolehtimaan, sekä toimii omaa ja muiden terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävällä tavalla. (OPH 2010, 10.)

Työskentelee taloudellisesti ja tuloksellisesti. Asennoituu työhönsä niin, että hän toimii tilanteissa työyhteisön parhaaksi ja pitää kiinni tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan tuottavuudesta. Hän osaa laskea oman palkkansa ja arvioida palkan sivukulut sekä laskea ja arvioida materiaalikustannuksia ja yleiskustannuksia. (OPH 2010, 11.)

Tutkinnon suorittanut tekee työnsä niin, että työ tulee kerralla valmiiksi. Materiaaleja hän käyttää säästeliäästi ja työskentelee niin, että jätettä syntyisi mahdollisimman vähän. Hän osaa käsitellä jätteet oikein; tunnistaa ongelmajätteet. Hän pyrkii käyttämään ympäristöystävällisiä työ- ja toimintatapoja. Hänen valintansa ovat energiaa säästäviä, ottaa huomioon energiankulutuksen valaistus-, lämmitys- ja ilmastointilaitteissa eikä käytä tarpeettomasti koneita ja laitteita. (OPH 2010, 11.)

Työskentelee laatuvaatimusten lisäksi tietoisena esteettisten tekijöiden merkityksestä lopputuloksessa. Tietää värien käytöstä, niiden yhteensopivuuden sekä tilan ja valaistuksen merkityksen. (OPH 2010, 11.)

Tutkinnon suorittanut osaa matematiikan perusteet ja osaa laskea esimerkiksi työ kustannuksia urakkahinnoittelun perusteella. Hän pystyy lukemaan työtehtävissä esille tulevat matemaattiset lausekkeet sekä myös kuvaajia ja tilastoja. (OPH 2010, 11.)

Kemialliset perusteet liittyen pintakäsiteltäviin materiaaleihin, pinnoitteisiin ja muihin pintakäsittelyaineisiin tutkinnon suorittanut osaa. Hänellä on myös hallussaan pintakäsittelytapahumiin liittyvät fysikaaliset perusteet. (OPH 2010, 11.)

Käytössä olevan teknologian käyttäminen on tutkinnon suorittaneella halussaan. Hän myös osaa hyödyntää monipuolisesti informaatiotekniikkaa. Tietotekniikan käyttö tiedon hankinnassa ja tuottamisessa ei tuota ongelmia, sekä hän osaa vastaanottaa, tallentaa ja siirtää tietoa. (OPH 2010, 11.)

Yhteisön toimintaan ja päätöstentekoon tutkinnon suorittanut osallistuu rakentavalla tavalla oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti. Kunnioittaen ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan, noudattaen yhdenvertaisuuslain periaatteita sekä kohtelee muita tasapuolisesti sukupuolesta, iästä, etnisestä taustasta tai vammaisuudesta riippumatta. (OPH 2010, 12.)

2.3 Perustutkinnon suorittaminen näyttötutkintona

2.3.1 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito ja ammattitaidon osoittamistavat sekä arvioinnin perusteet (sisältäen arvioinnin kohteet ja kriteerit). Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka on erotettavissa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään seuraaviin asioihin: ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan

ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, kuten esimerkiksi sosiaaliset valmiudet. (OPH 2010.)

Arvioinnin kohteet ja kriteerit perustuvat ammattitaitovaatimuksiin. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Näiden kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet sekä arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. (OPH 2010.)

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita; ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää esimerkiksi ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi. Lisäksi ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. (OPH 2010, 26.)

2.3.2 Näyttötutkinnon järjestäminen ja suorittaminen

Opetushallituksen asettamat työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat lisäksi tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Erityisesti on huomattava, että näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta. (OPH 2010, 26.)

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa; jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti. (OPH 2010, 26.)

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen liittyvät asiat, kuten hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen. (OPH 2010, 27.)

2.3.3 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä; vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkinto-kohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. (OPH 2010.)

Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Tällöin arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Mikäli tutkinnon suorittaja on jo aikaisemmin ammatillisessa peruskoulutuksessa tai näyttötutkintona osoittanut ammattitaitonsa jossakin tämän tutkinnon osassa, aiemmin suoritettu tutkinto tai tutkinnon osa on esitettävä tunnustettavaksi osaksi näyttötutkintona suoritettavaa tutkintoa. Aikaisemmin hankitulle ja osoitetulle osaamiselle ei voida asettaa mitään yleistä aikarajaa, mutta osaamisen ajantasaisuus voidaan tarkistaa. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta. Lisäksi tarvittaessa tutkinnon suorittajan on osoitettava osaamisensa vastaavuus suoritettavan tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin. (OPH 2010.)

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee saada tietää arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena

olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle annetaan palautetta osana hyvää arviointiprosessia. Tutkintotoimikunta tekee lopullisen päätöksen arvioinnista. (OPH 2010.)

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa. (OPH 2010.)

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla. (OPH 2010, 28 - 29.)

2.3.4 Maalarin näyttötutkinnon tietoiskumateriaalin kehittäminen

Tavoitteeni oli helpottaa alani näyttöjen suorittamista luki- ja kirjoitusvaikeuksille, sekä maahanmuuttajille. Koin aiheeni tarpeelliseksi toteuttaa, kohtaan työssäni joka päivä epäselvyyttä näyttöjen ymmärtämisessä aikuiskoulutuksessa.

Alamme on haasteellinen ja vaativa näytöissä, koska ammatti vaatii paljon kädentaitoja. Oppilaitoksessamme (Tampereen aikuiskoulutuskeskuksessa) rakennusosalalla on oppilaita n. 300, joista pintakäsittelypuolella on n. 70 ja oppisopimusoppilaita noin 30. Pintakäsittelypuolelta valmistuu vuodessa n. 50 oppilasta vuodessa, suorittaen kaikki perustutkinnon tarvittavat näytöt.

Uskon tämän hankkeen yhteydessä tehtävän tietoisku-materiaalin helpottavan näyttöjen suoritusta maalari-koulutuksessamme. Tämän on tarkoituksena toimia apuna kouluttajille näyttöjen ohjauksessa; suunnattu kaikille oppilaitoksen oppilaille pintakäsittelyalalla (maalari). Työ on avuksi myös maahanmuuttajille. Lisäksi tällainen tietoisku-materiaali ns. selkokielenä auttaa myös opiskelijoita luki- ja kirjoitusvaikeuksissa.

Aikuiskoulutuksen ammatillisten näyttötutkintojen henkilökohtaistaminen tuo omat haasteensa oppimisvaikeuksien tunnistamisen ja tunnustamisen huomiointiin. Henkilökohtaistamisen kolmivaiheiseen malliin sijoitettuna lukivaikeuksien seulonta sijoittuu heti opiskelun aloitusvaiheeseen ja tutustumisjaksolle.

Lukutaitotutkimus oppilaitoksessamme paljasti selkeän linkin työttömyyden yhteydestä heikkoon menestykseen tutkimuksessa. Työssä olevien henkilöiden menestyminen oli kaikkialla osa-alueilla parempi kuin työttömien. Tutkimuksissa käytetty profiilien erotelu antaa selkeän kuvan nykyisen tietoyhteiskunnan ja ammatillisenkoulutuksen haasteista.

Liitteessä 1 on esitelty lyhyesti koosteena pintakäsittelyalan perustutkinnon (maalari) suorittamiseen liittyvät asiat näyttötutkinnossa. Keskeisiä asioita ovat maalauspuolen yleiset sisällöt, korjausrakennusmaalaus, uudisrakennusmaalaus, pientalojen ulkomaalaus, rakennuspintojen ruiskumaalaus, ruiskutasoitustyöt, tapetointi, mukailumaalaus sekä erikoismaalaus. Koosteessa on mainittu myös alueet, mistä tutkintosuoritus tehdään, sekä mitä kaikkia yleisiä asioita tutkintoon pitää sisällyttää (esimerkiksi työturvallisuuskortti).

2.4 Perustutkinnon näytöt ammatillisella II asteella

2.4.1 Taustaa näytöistä

Ammatillisten perustutkintojen näytöt (eli ammattiosaamisen näytöt) otettiin käyttöön syksyllä 2006 alkaneessa koulutuksessa ammatillisella toisella asteella. Näyttöjen tavoitteet ja arviointiperusteet määritellään alan tutkinnon perusteissa. Näytöt on suunniteltu yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän kanssa. Osaamista voidaan arvioida useamman kerran opintojen aikana. Näytön suorittamisesta annetaan erillinen näyttötodistus tutkintotodistuksen osana. (OPH 2011.)

Ammattitaitovaatimusten saavuttaminen arvioidaan ammattiosaamisen näytöissä useimmiten työssäoppimisjaksolla, jonka loppupuolella opiskelija osoittaa käytännön työtehtävissä hankkimansa osaamisen ammattiosaamisen näytöillä. Näin samalla myös

arvioidaan, miten hyvin opiskelija on saavuttanut työelämän edellyttämän ammattitaidon. (OPH 2011.)

Ammatillisissa perustutkinnoissa opinnäytetyö on laajuudeltaan vähintään 2 opintoviikkoa ja se sisältyy ammatillisiin tutkintoihin. Opinnäytetyön tavoitteena on palvella työelämän tarpeita sekä samalla opiskelija saa mahdollisuuden osallistua työelämään ja helpottaa näin opiskelijan työelämään siirtymistä. (OPH 2011.)

2.4.2 Näyttöjen kehittäminen työelämlähtöisemmäksi – haastattelut

Lähdin keväällä 2010 iloisena viettämään kesälomaani koulusta. Yrittäjänä minulla oli tulossa työntäyteinen kesä erilaisten maalaustöiden tiimoilla. Tarkoitukseni oli kesän 2010 aikana haastatella tamperelaiset maalausalan yrittäjät omaa kehittämishanketta silmällä pitäen. Sain haastateltua noin 25 yrittäjää joka on Tampereen maalausalan yrittäjästä noin 30 %. Mielestäni Tampereella on arviolta n.100 aktiivista maalausalan yrittäjää. Pidän otantaani erittäin hyvänä.

Haastatteluun osallistuneet yrittäjät ovat kaikki olleet tekemisissä työharjoittelijoiden kanssa, joten he tuntevat asian. Nämä yrittäjät ovat olleet yhteistyössä ammatillisen toisen asteen kanssa jo monen vuoden ajan.

Haastattelutilanne tapahtui maalikaupan kahvihuoneessa tai lastauslaiturilla, missä usein jäädään tupakoimaan ja vaihtamaan kuulumisia. Yritin haastatella yrittäjiä vähän niin kuin ohimennen, jotta saisin mahdollisimman rehellisen vastauksen. Kerroin jokaiselle yrittäjälle haluavani parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia tehdä näyttöjä työmailla. Mietin pitkään sanamuotoja, millä esitän mieltäni askarruttavat asiani yrittäjille. Moni yrittäjä kokee työharjoittelijat pelkäksi haitaksi yritystoiminnalle, mikä on varmasti osin tottakin. Näin ollen esitin kysymykseni yrittäjän näkökulmasta. Olinhan kesällä itsekkin yrittäjänä. Joitakin yrittäjiä haastattelin useaan otteeseen, koska en saanut kaikkea mielestäni lypettyä yhdellä puheella. Kiire on maalarilla kesän yksi suurimmista ongelmista. ”Kuu saattaa olla maalarin aurinko kesäaikaan.” Aidon tuloksen saamiseksi haastattelu tulisi tehdä kiireettömänä aikana. Kyselyn tein spontaanisti erilailla, miten se nyt saattoi keskustelun edetessä joustavasti tehdä.

Haastattelun kysymykset olivat seuraavat:

1. Opiskelijoiden tuoma arvo yrityksille.
2. Opiskelijoiden asenteet suhteutettuna vanhempiin työntekijöihin.
3. Nuorison asema nykypäivänä, verrattuna entisaikoihin?
4. Näkemyksiä opiskelijan näytön toteutuksesta.

Otin kysymykset vaivihkaa esille keskustelujen yhteydessä, vaikka haastateltavat tiesivät, että teen aiheeseen liittyen selvitystä.

Mielestäni oli hyvin tärkeätä, etten tehnyt tilanteesta kyselytunnin kaltaista. Kyselyn tein lähinnä kaverina, toisena yrittäjänä. Jos olisin kysellyt opettajana, en olisi luultavasti saanut kovinkaan monta keskustelua aikaiseksi. Hienona asiana näin jälkeinpäin koen sen, että moni yrittäjä sai uuden näkökulman työssäoppijoihin. Herätin kyselyilläni yrittäjiä ajattelemaan ja ehkä muuttamaan jyrkkiä kantojaan. Moni heistä ei ole osannut nähdä asioita opiskelijan näkökulmasta. Opiskelijoiden näkökulman ymmärtäminen on ollut tekemäni kyselyn palkkio, saavutus. Tämä on näkynyt esimerkiksi työssäoppijoiden ottamisessa työharjoitteluun. Ennen moni otti vain yhden harjoittelijan kerrallaan. Nyt myöhemmin he ovat ottaneet 2 ja jotkut jopa 4 opiskelijaa kerrallaan.

1. Opiskelijoiden tuoma arvo yrityksille

Vastauksena ensimmäiseen esittämääni kysymykseen yrittäjät muistelivat aina niitä huonoja kokemuksia. Opiskelijoiden säännöllisyys on kuulemma ala-arvoista. Mitään työtehtäviä ei voi olettaa varmuudella valmistuvaksi sovittuna ajankohtana. Tämä ongelma koetaan monesti nuorten kohdalla yleiseksi. Asiakkaan kunnioitus on toinen, mikä on aiheuttanut ongelmia, kiroilu ja muu nuorisolle ominainen käytös ei sovi asiakaspalveluammattiin.

Se, onko opiskelija ollut tuottavassa yrityksessä, ei ollutkaan yrittäjien mielestä tärkeä aihe. Tämä perustuu pohdintojeni pohjalta siihen, että käsityövaltaisilla aloilla toimivat yrittäjät ovat itse hankkineet ammattitaitonsa tekemällä nuorena töitä jonkin muun yrityksen palveluksessa. Ammattitaito saavutetaan monen vuoden työskentelyn tuloksena. Maalausalan yrittäjäksi on turha yrittää ilman alan vankkaa kokemusta. Näin ollen monet yrittäjät maalausosalalla tietävät hyvin harjoittelijan tilanteen ja osaavat ajatella nuorta

oikealla asenteella. Tuottavuus ei ole se ongelma. On tosin myös yrittäjiä, joilla ajatukset olivat täysin päinvastaisia tämän aiheen osalta eli olivat jonkin verran negatiivisia

2. *Opiskelijoiden asenteet suhteutettuna vanhempiin työntekijöihin*

Asennekasvatus kuuluu tärkeänä osana omaa opettamistani. Asennetta ei voi kasvattaa kertomalla siitä, vaan olemalla esimerkkinä ja huomauttaa epäkohtien tullessa esiin. Yrittäjät ovat antaneet negatiivisen vaikutelman kysyessäni nuorten asennoitumisesta työhön ja työyhteisöön. Osaksi tämä vastaus peilaa yrittäjien ikärakennetta. Yli puolet on kasvanut sodan jälkeisessä Suomessa, jolloin suhtautuminen kokonaisuudessaan oli hyvin erilainen kuin nyky-yhteiskunnassa.

.

Vastauksia ei toki näillä perusteilla sovi vähätellä. Nuorison prioriteetit ovat aivan toisaalla kuin vanhemman väestön ja tämä näkyy koko yhteiskunnassa olevana sukupolvien ristiriitana. Nämä eroavaisuudet ovat olleet teollisen yhteiskunnan ”riesana” ihan alusta alkaen. Opetustyössäni olen yrittänyt entistä enemmän ottaa tämän ongelmallisen asian huomioon heti, kun ymmärsin kyselyni johdosta tilanteen vakavahkon luonteen.

Tätä pohdittuani löysin useita eroavaisuuksia nykynuorten ja vanhemman polven nuoruuksista, miksi ei myös omasta nuoruudestani. Ennen vanhaan nuoret viettivät paljon aikaa yhdessä tehden ja leikkien. Harrastukset olivat maanläheisiä, helposti toteutettavia halpoja harrastuksia johtuen silloisesta maan tilasta. 70-luku, jolloin itse vietin omaa lapsuuttani, oli vielä hyvin lähellä vanhempien sukupolvien nuoruutta harrastuksien osalta.

Eroa alkoi tapahtua tv-pelien ja Internetin tullessa kuvaan mukaan. Tämä kaikki alkoi vasta 90-luvun puolivälin jälkeen. Samalla on tapahtunut myös suuria muutoksia suomalaisessa työelämässä heti 90-luvun laman jälkeisenä aikana. Työkulttuuri tai miksi sitä nyt voisi kutsua, on muuttunut radikaalisti tulos tavoitteellisemmaksi. Tämän johdosta lasten vanhemmat ovat paljon enemmän kiinni omissa töissään kuin ennen lamaa olleena aikana. Kärsijöinä ovat lapset. Heille on toki tullut ”korvaavia toimintoja” kuten jo aikaisemmin mainitsemani Internet ja pelit. Heille ei enää muodostu tilannetajua tai soveliaisuuden käsitteitä samalla tavalla kuin vanhemmille sukupolville oli muodostunut.

Osa syyllinen on kaupallistuminen. Toki oli jo 70-luvullakin merkkivaatteita, joihin oli syytä pukeutua saadakseen kavereilta positiivista hymähtelyä. Mainonta on niiltä ajoilta vaan muuttunut muokkaamaan nuoria myös käyttäytymään joidenkin markkinavoimien ehtojen mukaan, tämä on mielestäni ehkä se huolestuttavin piirre. Nykyinen politiikkaan ei ole nuorisolle mitenkään tervehdyttävää seurattavaa, joissakin tapauksissa se voisi olla jopa K-18 -luokituksella. Vanhempia on näistä asioista turha tehdä syyllisiä, yhteiskunta ja markkinavoimat eivät juuri anna ihmiselle vaihtoehtoja nykyään. Mitä voin tehdä opettajana?

Maalareita opetettaessa on se hieno puoli, että he työskentelevät usein yhdessä ja jonkin suuremman projektin myötä isoissa työporukoissa. Opettajana olen pyrkinyt luomaan opiskelijoille samanlaiset puitteet kuin työmaillakin. Tämä johtaa siihen, että he joutuvat pakostakin huomioimaan kaverit koko ajan ja seuraamaan, mitä muut tekevät saadakseen oman osansa tehtyä. Yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen ja toisten huomioiminen tulee opittua ihan siinä siivellä.

Kolmen vuoden koulun jälkeen iloitsen opiskelijoiden valmistumista. Eniten iloitsen heidän kehittymistään ihmisinä, jotka osaavat huomioida muut kanssa ihmiset. Se, että he ovat myös ammatin omaavia ihmisiä, on melkein toisarvoinen asia minun silmissäni – sillä elämässä toisten kanssa toimeentuleminen on huomattavasti vaikeampaa kuin työnsä osaaminen. Silti jää jäljelle jonkinlainen kuilu yrittäjien ja opiskelijoiden välisessä ymmärryksessä. Se kuilu on ja tulee olemaan aina tällaisessa yhteiskunnassa, jossa voitto on tärkeämpää kuin laatu.

3. *Nuorison asema nykypäivänä ja entisaikoina*

Näin jälkiviisaana olisin voinut muotoilla kysymykseni huomattavasti paremmin. Vastaukset olivat pääsääntöisesti ”paatosta” oman nuoruuden kovista ajoista ja siitä tuskasta, mitä he olivat lapsina joutuneet kokemaan. Tämä herätti taas minussa uuden ahaa-elämyksen.

Opiskelijoiden kanssa ollessani huomaan usein heidän asenteissaan epätoivon. ”Miten minä nyt tollasta osaisin?” ”En mää mihinkään töihin kuitenkaan pääse.” Suomalainen pessimismi on kasvanut jo melko tiukasti nuoriin. Mistä he sen ovat oppineet?

Itseluottamus. Miten sitä saadaan? Ammatillinen itseluottamus on eri asia kuin ihmisen luottamus itseensä.

Olen ollut vaikean asian kanssa tekemisissä kehittäessäni eri keinoja kohottaa opiskelijoiden itsetuntoa ihmisinä yksilöinä ilman ammatin tuomaa lisäpontta. Opettaessani omaa luokkaani pyrin saamaan luokan ajattelemaan ryhmää ikään kuin perheenä. Sen tulee olla sellainen perhe, johon on aina kiva tulla joka aamu. Se kehittyy mielestäni opiskelijoiden yhteistyössä tekemien töiden onnistuessa ja heidän arvostaessa toistensa työpanosta yhteisissä töissä – kaverin arvostaminen hänen tekemisiensä pohjalta. Tässä tapahtuu opiskelijoiden keskinäinen eheytysohjelma, johon opettajan ei tarvitse osallistua, seurata vain sivusta, kun he kehuvat toisiaan. On ollut hienoa seurata heidän keskustelujaan sivusta ja Facebook-sivuillakin, kun heillä tapahtuu kanssakäymistä tehtyjen töiden tiimoilta. Olen välillä heittänyt omia kehuja keskusteluihin sekaan.

Opiskelijoiden vanhemmilla on hyvin vähän yhteydenottoja opettajiin, jota pidän huonona asiana, koska sillä saralla voisi saada paljonkin aikaa juuri opiskelijan itsetunnon kohentamiseen tähtäävällä toiminnalla. Silloin harvoin, kun olen yhteydessä vanhempiin, olen udellut opiskelijan touhuista ehkä piinallisenkin paljon. Monasti olen selittänyt haluavani tietää opiskelijoistani mahdollisimman paljon. Ihanne olisi kuin saisi keskustella opiskelijoiden vanhempien kanssa yhden illan yhden opiskelijan kohdalta. Näin olisi riittävästi tietoa oikean opetustyylin käyttämiseen. Nyt siihenkin kuluu usein monta viikkoa koulujen alkaessa ennen kuin se kullekin opiskelijalle sopiva opetustyyli on hallinnassa.

4. *Näkemyksiä opiskelijan näytön toteutuksesta*

Suurimpana huolena yrittäjillä on näytön aiheuttamat viivästykset työn etenemisen kannalta. Tämän ongelman ratkaisu löytyy oppilaan kouluttamisesta huomaamaan sopivat näyttötyöt ja ilmoittamaan niistä opettajalle hyvissä ajoin. Opettaja voisi tulla työmaalle ja määritellä näyttöön kuuluvat työt. Paperityötkin voitaisiin tehdä lähes valmiiksi. Opiskelija voisi suorittaa näytön aivan ohimennen. Yrittäjää vaivattaisiin ainoastaan arvioinnin osalta. Työ voidaan arvioida yrittäjän käydessä työmaalla.

Toinen yrittäjiä askarruttava ongelma on ollut se järjetön määrä papereita, joita he ovat joutuneet käsittelemään koskien näyttöjä. Pahin kohtaamani tilanne sattui noin 2 vuotta sitten, kun soitin eräälle yrittäjälle koskien opiskelijan siellä suorittamaa näyttöä. Lainaan tässä suoraan yrittäjän sanoja: ”Tuo vielä yksi A-nelonen niin teen siitä tötterön ja työnnan sen sun hanuriis”. Tämä kertoo paljon vallitsevista tunnelmista työmailla. He tekevät töitään elannon saamiseksi. Me opettajat unohdamme tämän luvattoman usein.

Suurin osa opettajakunnasta on täysin tietämätöntä nyky-yhteiskunnassa työelämässä tapahtuvista asioista. Tätä ongelmaa on yritetty korjata ammattiopettajien työelämäjaksoilla. On ollut huvittavaa kuunnella yrittäjien keskusteluja työelämäjaksoilla olleista opettajista. Opettajat ovat tavallaan täysin tietämättömiä nykyisin rakennusalan työmailla olevasta työkuulttuurista.

Työmailla tapahtuvat näytöt ovat olleet ongelmallisia jo 10 vuotta. Miten sovittaa hektinen työtahti ja opiskelija vailla ammattitaitoa tekemässä näyttöä hitaasti, työmaalla, jossa kaikilla muilla on hiki? Yrittäjällä on kylmä hiki.

Olen itse kouluttautunut näyttömasteriksi. Tämän koulutuksen yhtenä tarkoituksena on järjestää opiskelijoille näyttömahdollisuuksia oikeassa työelämässä. Jo koulutuksen aikana otin esille oman alani vaikeudet edellä mainitun tilaisuuden järjestelyissä. Ajatus on itsessään hieno ja ylevä.

Itse toteutus omalla alallani on koulutuksen ylevien ajatusten mukaan lähes mahdoton. Nämä työelämän näytöt on alun perin kaikiesti suunniteltu sairaanhoitoalalle ja muihin suuriin instansseihin, joissa on varaa irrottaa yksi työntekijä kyseistä toimintaa tarkemmin hoitamaan.

Omalla alallani yritysten työntekijämäärä on harvoin yli 10 työntekijää. Jokainen näistä on omistautunut omaan osaansa työpanoksen loppuunsaattamiseksi 100 %. Heillä ei ole varaa tai aikaa aloittaa opiskelijoiden näytön järjestelytoimissa, tai edes sen seuraamiseen. Tästä syystä olen aloittanut opiskelijoitteni valmentamisen omien työmaanäyttöjen järjestelyjen järjestämiseksi. Ensinnäkin opiskelija havainnoi työkohteessa ollessaan mahdollisia kohteita, joista hän voisi suorittaa näytön. Kun edellä mainittu kohde on löytynyt, opiskelija selvittää yrittäjältä milloin ja millaisin

työtavoin kohde on tarkoitettu tehtäväksi. Opiskelija ottaa yhteyden opettajaan ja kertoo mahdollisesta näyttökohteesta. Opettaja selvittää kohteen kriteerit ja sopivuuden näytöksi.

Opettaja pyytää yrittäjältä luvan näytön suorittamiseen kyseisen työn osalta ja valmistelee näyttöpaperit kokonaan valmiiksi. Näytön tehtyään opiskelija ilmoittaa asiasta opettajalle ja opettaja ottaa yhteyttä yrittäjään selvittääkseen sopivan ajankohdan näytön katsomista varten. Kun ajankohta on akuutti, ovat opiskelija, opettaja ja yrittäjä paikalla näyttöä arvioidessa. Yrittäjän aikaa ei kulu kuin työn tarkastamiseen menevä aika, mikä on sama, jonka hän tekisi muutoinkin ennen työn luovuttamista. Näyttöpapereihin opettaja kirjaa ylös eri osa alueista annettavat numerot, jotka yrittäjä kertoo työtä tarkastaessaan. Näin yrittäjän aikaa ei kulu juuri enempää kuin mitä työn tarkastukseen olisi muutoinkaan kulunut. Tämän toimintamallin olen alustavana ehdotuksena kertonut yrittäjille haastattelun yhteydessä, enkä ole saanut negatiivista palautetta yhdeltäkään yrittäjältä.

2.4.3 Opetussuunnitelman kehittäminen näytöt huomioiden

Suurin työ on ollut uuden koulukohtaisen opetussuunnitelman tekeminen. Tämä uusi opetussuunnitelma oli tehtävä, jotta uudet näytötkin pystyttiin tekemään. Uuden opetussuunnitelman yksi merkittävä ero edelliseen on yrittäjyyden näkökulman esilletuonti monissa erilaisissa toiminnoissa. Opiskelijan kykyä ymmärtää yritystoiminnan eri lainalaisuuksia.

Omassa osiossani olen pohtinut asiaa monelta eri näkökannalta. Tämän pohjamutia luotaavan työn ansiosta käsitykseni yritysmaailman ja koulumaailman eroista on muuttunut monelta osin. Työni on hyvin paljon työssäoppijoiden valvontaa ja valmistuvien oppilaiden valmentamista työelämään siirtymistä varten. Koen saaneeni paljon erilaisia työkaluja, vipuja, joilla pystyn parantamaan opiskelijoideni valmiuksia työelämän kovaan maailmaan sopeuttamisessa.

Olen laittanut tämän kehitetyn opetussuunnitelman liitteeksi (Liite 2) – Tampereen ammattiopiston opetussuunnitelman maalareiden osalta. Näytöt ovat omana liitteenään

(Liite 3), jossa avataan maalausalan koulutusohjelmaa ja siihen sisältyviä näyttöjä. Uskon ja toivon, että näyttöjen kehittäminen tulee jatkumaan ja niihin saadaan parannuksia juuri opiskelijoiden kannalta. Yrittäjien kannalta näyttöjen arvioiminen työmailla tulee helpottumaan tämän kehittämishankkeen johdosta.

2.4.4 Näyttöjä ja työssäoppimista tukevat projektit TAO:ssa

Tampereen ammattiopistossa (eli TAO:ssa) on käynnissä lukuisia projekteja, joilla pyritään saamaan kaikille opiskelijoille paras mahdollinen koulutus. Kaikilla tällaisilla projekteilla on merkittävä rooli nykyisten uusien näyttöjen järjestämismekanismin kehityksessä.

Käynnissä olevia projekteja liittyen näyttöihin ja työssäoppimiseen voidaan mainita esimerkiksi seuraavat (TAO-projektit 2011):

- * Topias (eli projektin tavoitteena on yhtenäistää Pirkanmaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen työssäoppimisen käytänteet),
- * Amos (eli projektin tarkoitus on saada toimiva yhteistyö yrittäjien ja ammattiopiston välille) ja
- * Defi (eli projektin tarkoitus on työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toimeenpanon kehittäminen.)

Lisäksi voidaan mainita mm. Toppi-projekti, joka on jo päättynyt. Toppi-projektin tavoitteena oli työelämän ja oppilaitosyhteistyön kehittäminen vuosina 2008 - 2010 ja erityisesti vielä oppimis- ja näyttöympäristöjen kehittäminen työpaikoille. (TAO-projektit 2011.)

3 Näyttöjen mahdollistaminen – syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat oppilaat

3.1 Syrjäytyminen

3.1.1 Syrjäytymisen käsite

Syrjäytyminen on Panu Isotalon ja Miikka Ringmanin mukaan aina mielletty yksilöiden hyvinvointia ja yhteiskunnan harmoniaa uhkaavaksi ongelmaksi, johon pitää puuttua. Syrjäytymisen on todettu olevan lukuisista epäedullisista tekijöistä koostuva, hitaasti ja huomaamattomasti etenevä, usein jo lapsuudessa alkanut ja jopa ylisukupolvinen prosessi, jonka seurauksena yksilön siteet ympäröivään yhteiskuntaan murenevat, hänen henkilökohtainen ja hänen lähellään olevien ihmisten hyvinvointi vaarantuu ja vallitseva yhteiskuntajärjestys tulee uhatuksi. Useimmissa tapauksissa syrjäytymisprosessin on havaittu etenevän viiden vaiheen kautta: 1) vaikeudet koulussa, kotona tai sosiaalisessa ympäristössä, 2) koulun keskeyttäminen, 3) huono työ-markkina-asema, 4) täydellinen syrjäytyminen ja 5) laitostuminen tai totaalinen yhteiskunnasta eristäytyminen. Syrjäytyminen on siinä määrin tuhoisa ongelma niin yksilöille kuin yhteiskunnalle, että siihen puuttuminen on välttämätöntä. Erityisen tärkeäksi on tällöin huomattu varhainen puuttuminen lasten, nuorten ja lapsiperheiden orastaviin ongelmiin. (Isotalo & Ringman 2008, 9 - 11.)

Lasten ja nuorten syrjäytyminen vertaisryhmästä on ollut ja on vakavasti otettava ongelma tänä päivänä koulumaailmassa. On tärkeää, että lapsen syrjäytymiseen puututaan jo nuorena. On mahdollista, että lapsena koetut ryhmästä syrjäytymiset vaikuttavat myöhempiin sosiaalisiin suhteisiin ja niiden kehittymiseen. Lapsuusiän syrjäytyminen aiheuttaa usein sosiaalisia ongelmia sekä nuorena että aikuisena. Ryhmästä syrjäytyminen vaikuttaa vahvasti lapsen sosiaalisiin taitoihin ja näin ollen myös sosiaaliseen osallistumiseen, ja kasvattaa huomattavasti syrjäytymisriskiä. Varhainen puuttuminen on tärkeä keino tämän kierteen katkaisemiseksi. (Poikkeus 1995, 130.)

3.1.2 Fyysinen syrjäytyminen

Fyysiseen syrjäytymiseen liittyy se, että yksilö on selkeästi erillään muusta ryhmästä, esimerkiksi välitunnilla. Yksilön ryhmästä syrjäytymisen syitä voi olla useita ja ne voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Sisäinen tekijä voi olla esimerkiksi yksilön oma valinta jäädä ryhmän toiminnan ulkopuolelle. Yksilön sosiaaliset taidot voivat myös olla sisäinen tekijä, joka vaikuttaa ryhmästä syrjäytymiseen. Sosiaalsiin taitoihin voidaan lukea erilaiset käyttäytymis- ja keskittymishäiriöt. Niin ikään oppimisvaikeudet vaikuttavat yksilön mahdollisuuksiin osallistua ryhmän toimintaan oppitunneilla eli tällöin ryhmästä syrjäytyminen on mahdollista myös ohjatussa ympäristössä. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 45.)

Ulkoisena tekijänä ryhmä jättää yksilön toiminnan ulkopuolelle tai yksilöä kiusataan ryhmän toimesta. Myös vaatteet ja ulkonäkö yleisesti voivat aiheuttaa ryhmästä syrjäytymisen. Tämän päivän lapset ja nuoret harrastavat paljon ja harrastukset tai harrastussettomuus voivat myös syrjäyttää yksilöä ryhmästä. Fyysinen syrjäytyminen näkyy selkeämmin ja on myös ulkopuolisten henkilöiden helpommin havaittavissa. (Poikkeus 1995, 129.)

3.1.3 Psyykinen syrjäytyminen

Psyykinen syrjäytyminen lähtee yksilöstä itsestään ja siitä, miten hän kokee osallisuutensa ryhmään. Yksilö voi tällöin olla mukana ryhmän toiminnassa, mutta ei koe kuuluvansa ryhmään. Oppituntien aikana oppilaan taitotaso vaikuttaa tehtävien suorittamiseen ja siten osallistumiseen ja tätä kautta oppilas saattaa syrjäytyä. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 45.)

Psyykkisessä syrjäytymisessä realistinen minäkuva muuttuu ja psyykinen itsenäisyys horjuu. Lapsi tai nuori käpertyy omaan kuoreensa ja sieltä pois pääsy voi olla mahdoton tehtävä ilman ammattiapua. Myös subjektiivinen toiminta, vastuun ottaminen ja päätöksen teko, vaikeutuu ja ulospääsy näistä ongelmista vaikeutuu huomattavasti.

Psyykkinen syrjäytyminen on yksilön itse kokemaa ja se voi ilmetä vain hänen omissa ajatuksissaan. Tällöin psyykkinen syrjäytyminen on vaikeammin havaittavissa kuin fyysinen syrjäytyminen.

3.1.4 Perheen merkitys

Perheellä on myös suuri vaikutus lapsen ja nuoren sosiaaliseen osallistumiseen. Perheen mahdolliset ongelmat näkyvät lapsen ja nuoren mahdollisuuksissa ja kyvyissä osallistua toimintaan. Kotoa otetaan usein mallia vanhemmista ja jos heillä on esimerkiksi elämänhallinnan asiat sekaisin ja solmussa niin lapsi tai nuori voi helposti tietämättäänkin syrjäytyä, kun on ottanut mallia ja seurannut vanhempien esimerkkiä. Myös vanhempien välinpitämättömyys johtaa usein lapsen syrjäytymiseen, koska hän ei tiedä, miten pitäisi olla tai käyttäytyä, kun vanhemmat eivät välitä tai halua antaa minkäänlaista esimerkkiä tai ohjetta jokapäiväiseen elämään.

3.1.5 Varhainen puuttuminen

Ongelmien varhaiseen puuttumiseen tarvitaan kaikkien kolmen, kodin, opettajan ja koulun, yhteistyötä. Sen avulla pyritään ennaltaehkäisemään lapsen tai nuoren mahdollista ryhmästä syrjäytymistä. Yhteistyötä tulee siis tehdä jo ennen kuin ongelmat saattavat alkaa. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 22.)

Varhainen puuttuminen ymmärretään ongelmien havaitsemisena ja niihin ratkaisujen etsimisenä mahdollisen aikaisessa vaiheessa. Koulussa varhainen puuttuminen ilmenee aikuisen huolena lapsesta tai nuoresta. Ongelmiin puuttuminen aikaisin mahdollistaa paremman ongelmien ehkäisyn ja syrjäytymisen pysäyttämisen. Varhainen puuttuminen tulisi näkyä jo koulun opetussuunnitelmassa erilaisina muotoina. Oppilashuolto toimii tietenkin suuressa roolissa varhaisen puuttumisen keinona, mutta lisäksi muun muassa koulun toimintakulttuuri, oppimiskäsitys, kodin ja koulun välinen yhteistyö, ohjaus ja erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten opetus on merkityksellistä. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 22.)

Opettajan rooli on todella tärkeä. Hänellä on mahdollisuus päivittäin seurata oppilaan kehitystä ja päivittäistä vuorovaikutusta oppimistilanteissa. Opettaja on useimmiten se,

joka tuntee oppilaat parhaiten ja huomaa helpoiten muutokset oppilaan mielialassa tai käyttäytymisessä. Opettajalta tarvitaan kuitenkin ammattitaitoa myös myöntää tilanne, jossa omat resurssit eivät enää riitä ja koska on tarpeen hakea tukea sekä vanhemmilta että muilta asiantuntijoilta. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 23.)

Mikko Takala on tutkimuksissaan havainnut, kuinka koulunkäyntiin liittyvät puutteelliset tiedolliset ja taidolliset valmiudet ovat yhteydessä syrjäytymiskehitykseen. Hän on todennut oppimisvaikeuksiin puuttumisen hyvin merkittäväksi ennaltaehkäisijäksi eritoten yksilölle itselleen, mutta puuttumisella on myös selkeästi yhteiskunnallinen ja taloudellinen merkitys. (Takala 1992, 44.)

Koulu voi omilla keinoillaan tukea erilaisissa vaikeuksissa elävää lasta. Tärkeimpiä lähtökohtia ovat koulun ja luokan ilmapiiri sekä myönteisten muutosten toteutuminen koulun opetusohjelmassa. Kouluyhteisössä vallitsevat arvot ja toimintatavat sekä aikuisten antamat esimerkit joko tukevat tai heikentävät lasten henkistä kasvua ja tasapainoa. Opettajien ammatillisen kehityksen vahvistaminen sekä koulun ja sitä ympäröivien verkostojen kehittäminen on tärkeää.

Pirjo Pölkki mainitsee syrjäytymistä tarkasteltaessa keskeisellä sijalla olevan oppilaiden yksilöllisten tekijöiden ja heidän saamansa sosiaalisen tuen tarkastelun. Lisäksi tulee huomioida koulun syrjäyttävät tekijät ja prosessit, jotka vaikuttavat yksilöön. Syrjäytymisuhan alla olevat lapset ja nuoret tarvitsevat tekemistä, joka tukee heidän itsenäistymistään ja kehittymistään. Koulussa tällaista toimintaa mahdollistavat erilaiset ryhmätyöt, joissa oppilas joutuu suhteuttamaan itsensä muuhun ympäristöön. Toiminta lisää oppilaan kykyä huomioida omaa toimintaansa ryhmässä, sekä kykyä ajatella, huomioida ja keskustella. (Pölkki 2001, 128.)

Anna Rönkä esittelee syrjäytymisen ennaltaehkäisemisen keinoja. Hän mainitsee tärkeänä asiana lapsen ja nuoren koulunkäynnin sekä perheen olosuhteiden tukemisen. Lisäksi hän korostaa vanhempien vastuuta jälkikasvusta. Vanhempien tuki ja valvonta on lapsen ja nuoren kehitystä ajatellen tärkein suojatekijä. Koko kasvatuksessa positiivisten kokemusten ja onnistumisen elämysten antaminen on avainasemassa. Tätä kautta tuetaan lapsen ja nuoren itsetunnon kehitystä. Yhtenä keinona Rönkä näkee vielä lapsen ja nuoren vastuuseen kasvamisen ja heidän itsehillintänsä tukemisen. (Rönkä 1997, 20.)

3.2 Osallisuus

Mieluummin pohdiskelen termiä osallisuus kuin syrjäytyminen tai syrjäytymisen ehkäisy. Osallisuus sanana jo liittää ihmisen johonkin kun taas syrjäytyminen jättää jostain pois. Sosiaalipedagogiseen ajattelutapaan soveltuu paremmin mielestäni osallisuuden käsite, koska silloin ihminen on itse aktiivisena, osallisena jostakin.

Anu Gretchel (2007,11) määrittelee osallisuuden käsitettä tunteena voimaantumisesta ja valtautumisesta (empowerment). Hän painottaa myös nuorten kykyä asettaa itsensä toimijan asemaan. Osallisuus on myös vastakohta osattomuudelle ja syrjäytymiselle. Tällöin ajatus on enemmän korjaavan toiminnan puolella. Saadaan osattomat osallisiksi. Osallisuuden tunteeseen liittyy aina vuorovaikutus muihin. (Piiroinen 2007, 5.)

Tomi Kiilakoski määrittelee artikkelissaan ”Lapset ja nuoret kuntalaisina” osallisuuden käsitettä sillä, minkä vastakohta osallisuus on. Se on vastakohta välinpitämättömyydelle, osattomuudelle, syrjäytymiselle ja vieraantumiselle. Osallisuutta ei kuitenkaan voi käsittää vain vastakohtana syrjäytymiselle, jolloin osallisuustyössä keskityttäisiin vain syrjäytymisvaarassa oleviin, jolloin muu joukko jäisi huomiotta. Osallisuuden voidaan ymmärtää sijoittuvan osattomuuden ja vaikuttamisen välille. Osattomuudella voidaan viitata ihmisen asemaan yhteiskunnassa, jolloin tarkoitetaan taloudellisen, kulttuurisen tai sosiaalisen pääoman puutetta. Osattomuuden käsitteellä on myös henkilökohtainen ulottuvuus, kokemus siitä ettei ole tullut huomioiduksi. (Kiilakoski 2007, 11 - 12.)

Osallisuuden kokeminen tuottaa halua vaikuttaa ympäristöön ja olla osa sitä. Tälle vastakohtana on välinpitämättömyys ja ajatus siitä, että ympäristön toiminta on yhdentekevää. Se johtaa yleiseen haluttomuuteen vaikuttaa asioihin. Tämä ei luo pohjaa osallistuvalla yhteiskunnalla tai kansalaistoiminnalla. Välinpitämättömyyteen vaipunutta ihmistä eivät kiinnosta yhteisönsä asiat eikä hän koe omaa panostaa sen eteen tärkeäksi. Ryhmän, yhteisön, seuran tai yhteiskunnan on varmistettava tilanne, jossa osallinen toiminta on mahdollista. Aidosti osallinen tilanne tuottaa yksilölle tilan, jossa hän voi kokea tulevansa tunnustetuksi omana itsenään, arvokkaana osana ympäröivää yhteisöä. Osallisuuden voi määritellä olevan oikeutta omaan identiteettiin osana perhettä, ryhmää, yhteisöä, yhteiskuntaa tai ekosysteemiä. Osallisuuden voi

ymmärtää olevan myös todellisen vastuun kantamista ja saamista, omasta, toisten ja koko yhteisön toimintakyvystä huolehtimista sekä toimintaan sitoutumista yhteisten asioiden parantamiseksi. (Kiilakoski 2007, 13 - 14.)

3.3 Oppimisen vaikeudet

Jos ihmisellä ilmenee ikäänsä sekä lahjakkuuteensa nähden odottamattomia vaikeuksia oppimisen alueella puhutaan erityisistä oppimisen vaikeuksista. Ne voidaan jakaa lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuteen, eli dysleksiaan, sekä luetun ymmärtämisen vaikeuteen. Lisäksi oppimisvaikeuksiin kuuluu erilaisia tarkkaavaisuuden ongelmia, jotka sisältävät motoriikan ja hahmottamisen vaikeuden. Matematiikan oppimisvaikeus ja lyhytaikaisen työmuistin kapeus liitetään myös usein oppimisvaikeuksiin. (Lehtoranta & Leivo & Haapasalo 2006, 59.)

Paljon puhutaan lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksista. Oppimisvaikeuksia on hyvin monenlaisia ja niitä ilmenee monenlaisissa toiminnoissa. Ihmisten tarkkaavaisuus- ja keskittymiskyky vaihtelee, jollain voi olla epätarkkuutta kuulemisen alueella kun taas toisella epätarkkuutta näkötoiminnoissa. Tämä voi tuottaa suuntien, piirrosten tai kaavioiden ymmärtämisen vaikeuksia. Jollain vaikeudet voivat liittyä liiketoimintoihin. Nk. erityisten oppimisen vaikeuksien (luki, tarkkaavaisuus, matematiikan oppimisen vaikeudet ym.) ohella oppimisvaikeudet voivat ilmetä monilla tavoilla. Ne voivat liittyä esimerkiksi neurologisiin vammoihin tai sairauksiin: CP, epilepsia, kromosomipoikkeavuudet, kasvaimet, traumat, perinnölliset sairaudet ym. Ne voivat liittyä myös lahjakkuustasoon eli älylliseen kehitykseen, esimerkiksi heikkolahjaisilla ja kehitysvammaisilla, psykososiaaliseen sopeutumiseen (mielenterveyden ja sosiaalisen sopeutumisen ongelmiin kuten käytöshäiriöihin, pelkoihin, vetäytymiseen). Näissä tapauksissa kuitenkin on useimmiten kyse motivaation, keskittymisen tai jaksamisen ongelmista eikä varsinaisesti oppimisen vaikeudesta, kuten esimerkiksi heikko kielitaito maahanmuuttajilla. (Lehtoranta & Leivo & Haapasalo 2006, 50 - 60.)

3.4 Opettajan vaikutusmahdollisuudet

3.4.1 Tasapuolisuus ja omat säännöt

Opettajalla on suuri vastuu yksilön sosiaalisen kasvun kehittäjänä ja ryhmän toiminnan ohjaajana. Opettaja käyttää työssään lukuisia erilaisia keinoja, joilla voi suunnata luokan toimintaa yhteistoiminnallisuutta kohti. Opettajat tiedostavat lapsen ja nuoren sosiaalisen kasvun tukemisen opetussuunnitelman tavoitteena. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 49.)

Ajankäytön ristiriita on haastava. Toisaalta tulisi edetä opetussuunnitelman asettamien tavoitteiden suuntaisesti, mutta aikaa täytyisi löytyä myös sosiaalisille tavoitteille. Luokan hyvä ja suvaitsevainen ilmapiiri on tärkeä asia, se joko haittaa tai edistää sosiaalista vuorovaikutusta. Ilmapiirin lisäksi oppilaiden tasapuolinen kohtelu kehittää oppilaan sosiaalista kasvua. Oppilaiden tasapuolinen kohtelu ja se, että opettaja näyttää hyväksyvänsä kaikki oppilaat sellaisina kuin he ovat, näyttää oppilaille mallia muiden hyväksymisestä. Eräs keino pyrkiä saavuttamaan tasapuolisuutta luokassa on sopia luokan yhteiset säännöt. Niissä tulisi huomioida suhtautuminen toisiin oppilaisiin. Olisi hyvä jos ”kaikkien kanssa pitää leikkiä ja kaikki otetaan leikkiin mukaan”. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 49 - 50.)

Eira Korpinen on korostanut luokan sääntöjen tärkeyttä. Hän mainitsee yhtenä sääntöjen osa-alueena moraalisisännöt, joiden kautta opitaan kunnioittamaan toisia ja tavoitteena on oppia olemaan oikeudenmukainen muita kohtaan. Luokan sääntöjä voi eriyttää erilaisten oppilaiden tarpeiden mukaan. Luokan yhteisten sääntöjen sisällä on mahdollista muokata sääntöjä tietyn oppilaan tarpeita palvelevammaksi. Esimerkkinä tarkkaavaisuushäiriöinen oppilas, jolla on tunnin aikana lupa poistua paikaltaan purkaakseen ylimääräistä energiaansa voidakseen taas keskittyä tehtäviinsä paremmin. Muut oppilaat tietävät syyn kyseisen oppilaan toiminnalle ja hyväksyvät hieman eriävät säännöt tämän oppilaan kohdalla. (Korpinen & Tiuhonen & Tuomi 1989, 24 - 25.)

3.4.2 Mukautettu opetus

Mukautettua opetussuunnitelmaa on tarkoitettu käytettäväksi opetuksessa, jossa oppilaiden lievä kehitysvammaisuus tai viivästyneisyys henkisessä kehityksessä vaatii niin suurta eriyttämistä, ettei se onnistu yleisopetuksen opetussuunnitelman puitteissa. Mukautetun opetuksen oppilaaksi määritellään opetuksellisten tarpeiden mukaan eli ensisijaisen vammansa tai oppimisvaikeutensa perusteella. (Virtanen & Ratilainen 1996, 55.)

3.4.3 Ohjaaminen ja oppimisvaikeudet

Ohjaajan tulee olla tietoinen ohjattavan vaikeuksista, jotta hän osaa valita oikean ohjaamistavan erilaiselle oppijalle. Ohjaajan on hyvä huomioida, että ohjattavalla on vaikeudestaan johtuva huono itsetunto, epäonnistumisen kokemuksia sekä huonommuuden tunteita. Usko omaan kykyyn oppia on vähäinen ja suhtautuminen koulunkäyntiin ei aina ole kovinkaan positiivista. Opiskelun jatkaminen, tai siihen ryhtyminen, perinteisin keinoin on vieras ajatus, mutta monet kuitenkin haaveilevat esimerkiksi oppisopimuspaikasta. Tässä oppimistavassa tekemällä oppiminen korostuu, jolloin ajatus opiskelusta ei tunnu niin vieraalta. Monella on negatiivisia kokemuksia koulunkäynnistä. (Lehtoranta & Leivo & Haapasalo 2006, 63.)

Huonosta itsetunnosta johtuen monet oppimistilanteet saattavat tuottaa erilaiselle oppijalle stressiä. Stressin kasaantuessa oppimisteho heikkenee ja saattaa jopa aiheuttaa ”lukkiutumista”. Kuormittavassa oppimistilanteessa on tärkeää, miten ohjaaja kannustaa erilaista oppijaa ja miten suhtautuu hänen virheisiinsä. Erilaisella oppijalla on myös vahvuuksia ja monet ovatkin tulleet taitaviksi kehittäessään päättely- ja kuvittelumuistiaan. He saattavat olla käytännön alan ihmisiä tai taiteellisesti lahjakkaita. Erityisen tärkeää erilaisen oppijan itsetunnolle on, että huomioidaan hänen vahvuutensa arvostaen niitä. Pienikin huomio voi tehdä suuren vaikutuksen. Oppimisvaikeudet voidaan myös ymmärtää erilaisena tapana oppia, joka voi käytännössä olla vain hitaampi tapa ottaa vastaan ja käsitellä tietoa. Voidaan kokeilla myös erilaisia tapoja, oppia esimerkiksi tuntoaistin avulla. (Lehtoranta & Leivo & Haapasalo 2006, 63 - 64.)

Erilaisen oppijan käsitykset kyvyistään voivat olla epärealistiset tai voi olla vaikeaa tunnistaa omia vaikeuksiaan. Ohjaajan tulee tukea häntä realistisiin tavoitteisiin. Myös alisuoriutumisen kohdalla tavoitteiden realisoiminen on tärkeää. Oikeanlaisilla tehtävillä voidaan tukea hänen kehittymistään ja tukea tunnistamaan omia rajojaan. Ohjaajan tulee kannustaa myös sitkeyteen, jotta vaikeudet voidaan voittaa. Erilainen oppija tarvitsee myös enemmän aikaa asioiden käsittelyyn ja pohtimiseen. Hänen on usein vaikea keskittyä moneen asiaan samaan aikaan, koska toiminnot eivät suju niin automaattisesti. Erilaisen oppijan kanssa voi myös pohtia selviytymiskeinoja, miten hän voisi erilaisista tilanteista selviytyä paremmin, esimerkiksi kaavakkeen täyttäminen etukäteen, tai omien vahvuuksien käyttäminen jollakin toisella tavalla, esimerkiksi ohjeiden lukemisen sijaan kysyä joltakin suulliset ohjeet. Myös itselle vahvoja aistikanavia voi käyttää hyväkseen asioiden hahmottamisen apuna. Erilaista oppijaa voi niin ikään ohjata löytämään asiayhteyksiä vanhan ja uuden oppimisen välillä ja myös erilaisia muistikikkoja voi käyttää hyväkseen. Asiayhteyksien löytäminen tukee selkeästi oppimista. (Lehtoranta & Leivo & Haapasalo 2006, 64.)

3.4.4 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurinen innostaminen on etupäässä osallistumista. Innostaminen pyrkii asettumaan ihmisen arkeen ja pyrkii saamaan aikaiseksi persoonallista sosiaalista yhteisöllistä heräämistä ja samalla tietoisuuden kasvattamista. Tavoitteena on saada ihmiset itse toteuttamaan arkeaan ja määrittelemään omaa tarvettaan muuttaa sitä paremmaksi. Ammatillisen työntekijän tehtäväksi jää vain tukea, motivoida ja koordinoita toimintaa. Ihmisen osallistaminen tarkoittaa perimmältään sitä, että ihmisillä on yhteiseen päämäärään suuntaavaa toimintaa, jonka avulla pyritään saamaan aikaiseksi laadullisia muutoksia yhteiskunnassa. Innostajan työn tärkeä tehtävä on herätellä ihmisiä aktiiviseen toimintaan. Prosessin varsinaisina toteuttajina ovat ihmiset itse. (Kurki 2002, 68 - 70.)

Innostamisen avulla herätellään ihmisten tietoisuutta, pyritään saamaan ihmisiä liikkeelle. Toiset näkevät innostamisen vain erilaisten vapaa-ajan toimintojen metodina, kun taas toisille se on sosiaalisen kasvatuksen alaan kuuluva ammatti tai sosiaalistavan metodologian muoto. Kuitenkin se on aina tavoitteellista toimintaa. Tavoitteena

ihmisten oman osallistumisen avulla muuttaa sekä yksilöllisiä että kollektiivisia asenteita ja tämän myötä sosiaalisen todellisuuden parantamista. Näin ihmiset saadaan aktiivisiksi toimijoiksi omassa, yhteisöjensä ja yhteiskuntiansa kehityksessä. Innostamisen avulla pyritään luomaan laadullisen muutoksen mahdollistavia tilanteita. (Kurki 2008.)

3.5 Työharjoittelun/näytön tavoitteet

Syrjäytyneillä ja syrjäytymisvaarassa olevilla ovat lähtökohdat usein huomattavasti vaikeammat kuin muilla. Vieraaseen ympäristöön ja vieraiden ihmisten seuraan joutuminen on monelle erittäin vaikeaa. Juuri siksi heille täytyy jokaiselle erikseen räätälöidä mahdollisimman oman näköinen mahdollisuus antaa työtaidoistaan näyttöjä. Tavoitteena on, että jokainen saa itselleen ammatin, omien fyysisten ja psyykkisten tietojensa ja taitojensa pohjalta.

Oppilaan näkökulmasta näytön tavoitteena on saada hänen ammattitaitonsa vastaamaan tulevia työtehtäviä ja mahdollistaa näin tulevaisuudessa vakituinen työ, jonka varaan oppilas voi rakentaa tulevaa elämäänsä. Näyttö myös aktivoi oppilasta työhakemisen edistämiseksi sekä lisää osallisuuden kokemista ja voimaantumista. Myös näyttöpaikan omatoimiseen etsimiseen tulisi antaa tukea ja kannustusta. Näin syrjäytynyt oppilas mahdollistaa sosiaalisen verkostonsa laajenemista ja auttaa itseään kohdatessaan uusia ihmisiä.

Oppilaan kanssa voi myös yhdessä suunnitella näyttömahdollisuuksia ja -menetelmiä. Silloin hän ottaa asian ”omaksensa” sekä on osallisena ja myös oman elämänsä suunnittelussa aktiivisena toimijana. Samalla voi harjoitella yhteiskunnallisten asioiden seuraamista ja näin vahvistaa hänen osallisuuden tunnettaan. Oppilasta tulee aktivoida etsimään ja tuottamaan ratkaisuja elämäntilanteiden eteenpäin viemiseksi niin, että asiasta tulee ”oma”. Opettajan rooli on huolehtia jokaisesta erikseen ja toimia aktivoijana sekä tukea eri vaihtoehtojen löytämisessä ja pohtimisessa. Oppilaan osallisuuden tunnetta ja voimaantumista pitää tukea. Tavoitteena on myös oppilaan aktivoituminen pohtimaan ja toteuttamaan työnhakusuunnitelmaansa, näyttöpaikan etsimistä yhdessä opettajan kanssa sekä tuettua alkua näyttöpaikassa. Oppilaan omien

resurssien tuntemusta vahvistetaan sekä lisätään tietoa ja kokemusta työelämän pelisäännöistä.

Näyttöjaksolla oppilas pääsee kokeilemaan käytännössä työelämän pelisääntöjä ja työssä selviytymistä. Yksilöllisellä ohjauksella oppilaan jaksaminen paranee, hänen elämänhallintansa kohentuu ja hän kokee osallisuutta yhteisöön. Lisäksi sosiaaliset taidot vahvistuvat ja näyttö toteutuu suunnitelman mukaan sekä oppilaan työelämävalmiudet lisääntyvät. Oppilaan itsetunnon kohentamisella on suuri merkitys näytön onnistumisessa sekä siinä opettajalla ja ympäröivällä verkostolla on suuri merkitys.

3.6 Työharjoittelun/näytön onnistumiseen vaikuttavia osa-alueita

3.6.1 Valmistelua

Ennen näyttötyön aloittamista voidaan valmistelevana toimenpiteenä käyttää useita eri menetelmiä ja tapoja. Tutustumiskäynnit mahdollisimman monipuolisesti alan erilaisiin toimijoihin ovat tärkeitä, että oppilaat näkevät, mitä erilaisia töitä alalla on ja miten niitä käytännössä tehdään. Myös erilaiset yhteiset harjoittelutilanteet vahvistavat syrjäytyneen oppilaan itsetuntoa ja voimaantumista. Työnhakutilanteiden ja työhaastattelun konkreettinen harjoittelu tutussa ympäristössä ja tuttujen ihmisten parissa madaltaa kynnystä mennä koulun ulkopuolelle haastatteluun. Jo pelkän puhelinkontaktin ottaminen vieraaseen ihmiseen ja yritykseen vaatii paljon, mutta yksilöllinen ohjaus ja kannustus, sekä ryhmän tuki ovat äärimmäisen tärkeitä syrjäytyneelle nuorelle. Onnistuminen ja positiivisen kokemuksen saaminen vastapuolelta kohentaa nuoren itsetuntoa huomattavasti ja seuraava yhteydenotto on jo helpompaa.

3.6.2 Ryhmäyttäminen

Ryhmässä toimiminen ja erilaiset ryhmäyttämiskeinot ovat tärkeitä syrjäytyneelle lapselle ja nuorelle. Erityisesti sekaryhmissä toimiminen kehittää oppilaan sosiaalisia kykyjä. Ryhmäyttämisen keinoina voidaan käyttää monia eri tapoja. Yhteisen opiskelun

lisäksi voidaan käyttää mm. erilaisia pelien pelailuja ja muutakin ryhmässä toimimista. Jo pelkkä istumajärjestyksen muuttaminen on keino edesauttaa oppilaiden ryhmäytymistä. Eräs ryhmäyttämisen keino on erilaiset roolileikit. Niiden on koettu vapauttavan luokan toimintaa, koska tällöin oppilaalle tulee mahdollisuus olla joku muu. Lisäksi puhuminen on erittäin tärkeää. Syrjäytynyt ihminen on usein hyvin hiljainen ja arka. Keskustelun kautta oppilaiden äänet tulevat kuuluville ja opettaja pyrkii vaikuttamaan oppilaiden suhtautumiseen. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 51.)

Perusopetuksessa oppilaan hyvinvointia voidaan tukea sosiaalisesti turvallisen ympäristön avulla. Sosiaalisesti turvallinen ympäristö tukee oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta. Tärkeää on myös opettajan ja oppilaan vuoropuhelu. Vastuu ilmapiirin ylläpitämisestä kuuluu sekä opettajalle että oppilaalle. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 51.)

Seikkailupedagogiikka on eräs ryhmässä toimimisen muoto. Siinä keskeistä ovat erilaiset tehtävät, joiden kautta oppilaat ratkaisevat ongelmia. Ongelmanratkaisun myötä ryhmän keskinäiset suhteet muodostuvat tiiviimmäksi. Ideaalitalanne on se, että luokasta tulee itseohjautuva ja se pystyy siten keskenään selvittelemään mahdollisia ongelmatilanteita. (Lääperi 2006, 19.)

Pirjo Lääperi (2006) kirjoittaa seikkailupedagogiikan eduista koulutyölle. Hän kuvaa seikkailupedagogiikan alkavan pienillä kävelyretkillä metsässä. Vähitellen retket muuttuvat vaativammiksi, mukaan tulee melontaa, puron ylitystä ja kiipeilyä matalilla kallioilla. Lääperi kertoo seikkailupedagogiikan innostavan lapsia ja nuoria ja lisäävän heidän motivaatiotaan koulutyötä kohtaan. Seikkailupedagogiikan sanotaan soveltuvan sekä levottomille että masentuneille lapsille ja nuorille. Lääperin mukaan seikkailu- ja elämyspedagogiikan avulla voidaan tukea persoonallisen kasvun ja sosiaalisen toiminnan tavoitteita koulussa. Seikkailupedagogiikkaa kokeiltaessa oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus ja kouluviihtyvyys paranee. Oppilaat saavat onnistumisen kokemuksia ja heidän itsetuntonsa paranee kokemusten myötä. Seikkailupedagogiikka koulussa perustuu siihen, että oppilaiden sisäinen motivaatio kasvaa ja heissä elää halua lähteä etsimään uusia kokemuksia. Oppilaiden sosiaaliset taidot kehittyvät, kun he ratkaisevat vaikeuksia ja ongelmia yhdessä. (Lääperi 2006, 19.)

Kauppila puhuu erilaisten ryhmätyömuotojen puolesta. Hänen mielestään ryhmätoimintatapojen yhdistely, vaihtelu ja jatkuva kehittäminen antavat opetukseen uusia opetustyötä monipuolistuttavia sosiaalisia yhteistoiminnan muotoja. Ryhmätyömuodot aktivoivat oppilaita ja mahdollistavat vuorovaikutteisen oppimisen. Ryhmätyömuotojen kautta oppilaalla on myös oiva tilaisuus harjoitella sosiaalisia taitojaan. Kauppila mainitsee muutamina esimerkkeinä ryhmätyömuodoista tiimityön, projektin, poraryhmät ja muut pienryhmät, kuten parityöskentely. (Kauppila 2005, 108.)

On myös tärkeää, että opettaja tarkkailee oppilaiden toimia välituntisin. Hänellä ei ole mahdollisuutta huomata kaikkea, mitä välituntisin tapahtuu, mutta tietoinen oppilaiden seuraaminen toimii ainakin pienemmissä kouluissa. Opettajan roolia välitunnilla voi havainnollistaa esimerkiksi, jossa sama oppilas on toistuvasti yksin, jolloin opettajan tehtävänä on puuttua asiaan ja kannustaa oppilasta osallistumaan. Alussa osallistumista helpottaa opettajan antama tuki. Opettaja voi jonkin verran vaikuttaa oppilaiden keskinäisiin suhteisiin. Yksi selkeimmistä keinoista on välitunnilla havainnointi ja tilanteisiin puuttuminen. Oppilaiden vastuuttaminen sosiaalisen toiminnan kehittämisessä on myös tärkeää. Oppilaiden tulisi itsekin välituntisin seurata toisiaan. Jos joku on yksin, niin hänet tulisi hakea mukaan porukkaan. (Ponsiluoma & Yli-Rahnasto 2007, 52 - 53.)

3.6.3 Näytön antaminen

Varsinainen näyttötyö tulisi syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden kohdalla räätälöidä jokaiselle oppilaalle niin yksilöllisesti, että kaikki pienetkin yksityiskohdat huomioidaan. Moni syrjäytynyt ei itse uskalla tai kehtaa sanoa, jos jokin asia ei hänen mielestään ole kohdallaan. Pelko ja arkuus estävät tarvittavan kommunikoinnin ja moni asia jää hoitamatta. Varsinkin käsityövaltaisissa ammateissa pystyy syrjäytynyt toimimaan täysin moitteettomasti, kunhan saa tehdä omaa työnsä rauhassa.

Jos syrjäytyneitä oppilaita kuljetetaan samassa harmaassa virrassa kuin muitakin, niin kovin monelta koulu jää kesken ja näytöt antamatta. Samalla tietysti jää ammatti

saamatta ja syrjäytymisen kierre vain pahenee. Syrjäytymisen ehkäisyssä voidaan käyttää hyvin erilaisia ja monipuolisia keinoja, kuten edellä on selvitetty. Jokaiselle syrjäytyneelle tai syrjäytymisvaarassa olevalle löytyy jokin keino, jolla hänen itsetuntoaan saadaan kohotetuksi ja näin hänen vuorovaikutustaitojaan parannetuksi. Viime kädessä jopa työnantajan kanssa yhdessä voidaan räätälöidä oppilaalle sellainen työ, jota tehdessään hän voi pienin askelin edetä ja näin saada itselleen sopivan työn.

Oppilaan yksilöllinen ohjaaminen ja jatkuva vuorovaikutus oppilaan kanssa vaativat luonnollisesti paljon resursseja. Toisaalta tässä vaiheessa yhteiskuntavastuun kantaminen syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden kanssa maksaa yhteiskunnalle huomattavasti vähemmän kuin se, että heidät jätetään oman onnensa nojaan ja viime kädessä täysin yhteiskunnan holhottaviksi ja hoidettaviksi, monessa tapauksessa koko loppu elämäkseen.

3.7 Arviointi

Oppilaasta riippuen näytön arviointi tulisi niin ikään tehdä ”räätälöidysti”. Jokaisen oppilaan kohdalla arviointiin vaikuttaa kunkin omat lähtökohdat ja odotukset näytön onnistumisen kannalta. Kaikilta ei fyysiset ja varsinkin syrjäytyneiden kohdalla psyykkiset ominaisuudet huomioon ottaen voi vaatia samoja tietoja ja taitoja näyttötyön suhteen. Arviointia voidaan tehdä vaikka päivittäin sekä keskustellen että kyselykaavakkeilla. Jos näyttöpaikka on oman laitoksen ulkopuolella, niin silloin myös yrityksen edustaja voi olla mukana päivittäisissä keskusteluissa ja työn arvioinnissa.

Näyttöjakson jälkeen pidetään kolmikanta neuvottelu, jossa on läsnä oppilas, opettaja ja työnantajan edustaja. Kaikki oppilaalle räätälöidyt yksityiskohdat käydään läpi ja katsotaan, mitkä niistä onnistuivat ja mitkä eivät. Ongelmatilanteisiin tulee tietysti puuttua jo heti niiden ilmaannuttua, mutta jos jokin ongelma on jäänyt selvittämättä, niin se täytyy selvittää viimeistään loppupalaverissa. Syrjäytyneen kohdalla ei ole syytä jättää yhtään kiveä kääntämättä, ettei mikään asia jää painamaan mieltä. Sen jälkeen on helpompi jatkaa kohti avoimia työmarkkinoita ja on muutenkin helpompi suunnitella elämäänsä eteenpäin, kun on rehellinen ammatti olemassa ja muutenkin elämässä suunta kohti parempaa.

4 Yhteenveto

Kehittämishanke tarkasteli koulutuksen ongelmia ja ratkaisuja kolmesta erilaisesta näkökulmasta, joihin tällä työllä pyrittiin hakemaan vastauksia. Toimintakenttänä olivat pintakäsittelyalan (maalari) ammatillinen toinen aste käsittäen ammattiosaamisen näytöt ja aikuiskoulutus käsittäen tutkinnon osien näytöt eli suoritukset näyttötutkinnossa. Lisäksi tarkastelun syvyytenä oli syrjäytyneiden tuoma ulottuvuus.

Tarkoituksena oli suunnitella nuorten näytöt ammatillisella toisella asteella siten, että niitä olisi mahdollisuus antaa myös pienissä nopean toiminnan yrityksissä ilman, että se rasittaa yritystä viivästyvillä töillä. Pirkanmaalaisia pieniä maalausalan yrityksiä haastateltiin ammatillisen toisen asteen näyttöjen suorittamisesta työmailla. Haastattelujen tuomia näkökulmia huomioitiin mahdollisuuksien mukaan työnalla olevassa maalausalan opetussuunnitelmassa Tampereen ammattiopistossa. Opettaja toteuttaa näyttöjä kunkin työympäristön mahdollisuuksien mukaan opetussuunnitelmat huomioiden.

Haastattelujen perusteella oppilaitosten tulisi huomioida yrittäjien näkökulmia enemmän. Näissä näkökulmissa tuli esiin seuraavia asioita, jotka pitäisi huomioida oppilaiden mennessä työelämään:

- Opiskelijat valmennetaan huomaamaan työharjoitteluaikana tehtävissä töissä mahdolliset näytön paikat.
- Näyttöä koskevat dokumentit suunnitellaan yksinkertaisiksi, pääpaino papereiden helppoon ja nopeaan täyttämiseen. Näyttömestari/Opettaja täydentää dokumentit lopulliseen muotoonsa yrittäjää rasittamatta.
- Luodaan kirjallinen lista opiskelijoille näytöiksi hyväksyttävistä töistä laajuuksiin.
- Selvitetään tietotekniikan käytön mahdollisuudet näyttöjen kirjaamiseen työmaoloissa.

Aikuiskoulutuksen tutkintojen eri osien suorittamista näyttöjen avulla selkeytettiin tekemällä tietoisuusmateriaali maalausalan perustutkinnon tueksi Tampereen aikuiskoulutuskeskukselle. Materiaali auttaa myös maahanmuuttajia näyttöjen suorittamisessa ja tutkintojen eri osien ymmärtämisessä valokuvien avulla. Tehty materiaali auttaa oppilai-

ta ymmärtämään maalauspuolen näyttöjen sisällön ja käytännön työn maalauspuolen perustutkintojen näyttöjen osalta.

Työssä tarkasteltiin syrjäytymistä eri näkökulmista. Syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden kohdalla näyttöjen räätälöinti on hyvin perusteltua. Syrjäytynyt ei useinkaan saa ”suutaan auki” ja pysty kertomaan mielipidettään tai haluaan johonkin asiaan. Näin saattaa näyttöjen suorittaminen jäädä hyvinkin pienestä kiinni. Kyse ei välttämättä ole tiedoista ja taidoista, vaan näytön suorittaminen voi jäädä tekemättä jostain mitättömästä ulkoisesta tekijästä. Siksi opettajan tulee jatkuvasti kannustaa oppilasta tulevaa näyttösuoritusta varten ja järjestää olosuhteet sen mukaisiksi, että syrjäytynyt oppilas pystyy siitä suoriutumaan.

Fyysinen syrjäytyminen on helpompi havaita, sillä silloin oppilas on yleensä erillään muusta ryhmästä. Hän on joko itse jäänyt ryhmän ulkopuolelle ja näin tehnyt oman valintansa. Toinen mahdollisuus on, että ryhmä on syrjäyttänyt oppilaan kiusaamalla häntä tai jonkin ulkoisen tekijän, esimerkiksi vaatetuksen tai ulkonäön perusteella. *Psyykinen syrjäytyminen* lähtee oppilaasta itsestään. Hän voi olla mukana ryhmässä, mutta ei koe kuuluvansa siihen ja näin esimerkiksi opettajan on vaikeampi havaita syrjäytymistä. Oppilas kokee psyykkisen syrjäytymisen yleensä vain itse ja näin se on vaikeammin havaittavissa kuin fyysinen syrjäytyminen.

Perheen merkitys ja varhainen puuttuminen ovat äärimmäisen tärkeitä seikkoja syrjäytymisen ehkäisyssä. Opettajalla on tässä suhteessa hyvin tärkeä rooli. Hän on oppilaan kanssa tekemisissä päivittäin ja huomaa parhaiten muutokset oppilaan mielialassa ja käyttäytymisessä. Opetussuunnitelman räätälöinti syrjäytyneen oppilaan tukemiseksi tulisi muotoilla niin, että oppilas pystyy suoriutumaan tehtävistään omien resurssiensa mukaan. Positiiviset kokemukset ja onnistumisen elämykset lisäävät syrjäytyneen itsetuntoa ja vastuuseen kasvamista. *Osallisuus* tukee syrjäytyneen kasvua ja ryhmässä toimiminen auttaa itsetunnon kohottamisessa. Niiden avulla oppilas kokee olevansa osa ryhmää ja saa tukea kasvulleen ja päämäärilleen. Tasapuolinen kohtelu ja sääntöjen noudattaminen ovat myös tärkeitä ominaisuuksia, joilla syrjäytynyt oppilas pysyy mukana ryhmässä. Mukautettua opetussuunnitelmaa täytyy pystyä noudattamaan niin, ettei siitä tule huonosta itsetunnosta kärsivälle oppilaalle stressiä, joka pahimmillaan saattaa aiheuttaa oppilaan täydellisen lukkiutumisen.

Näyttösuorituksen tavoitteet ja arviointi tulee räätälöidä syrjäytyneelle niin, että hän suoriutuu niistä omien resurssiensa puitteissa. Työnantajia ja erilaisten töiden vaativuustasoja on olemassa paljon. Yksilöllisesti räätälöitynä syrjäytynyt oppilas kykenee suorittamaan oppivelvollisuutensa ja saamaan itselleen ammatin ja kehittymään siinä itsetunnon ja osallisuuden tunteen kasvaessa.

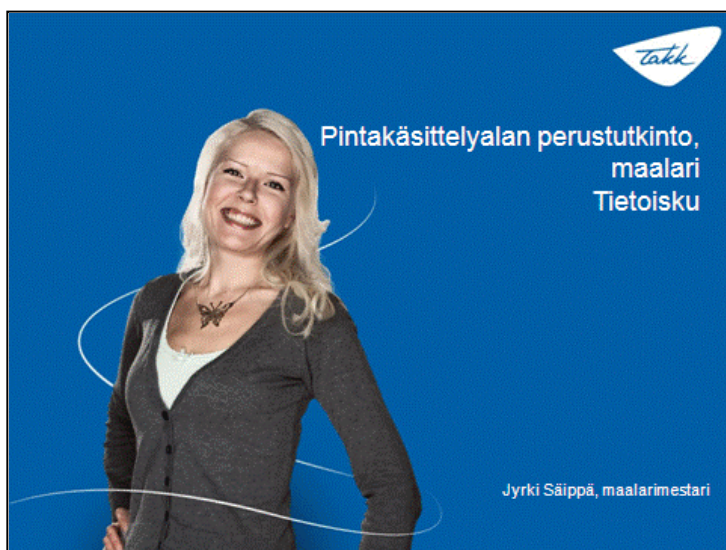
Kehittämishankkeen avulla saadaan syvyyttä laajaan näyttöjen maailmaan oppilaitoksen ja työelämän tarpeet huomioiden. Opiskelijoiden kiinnittymisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn huomioiminen tukee opiskelijoita kehittymään ammatissaan ja omassa kasvussaan.

Lähteet

- Gretschel, A. ja Kiilakoski, T. 2007. Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Isotalo, P. & Ringman, M. 2008. Eteenpäin. Syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeminen Hämeenlinnan seudulla poikkisektorisen yhteistyön ja digitaalisen portfolion avulla. Hämeenlinna: Näytön Paikka ry.
- Hatara, E. 2011. Haastattelu keväällä 2011.
- Kauppila, R.A. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Korpinen, E., Tiuhonen, E., Tuomi, P. 1989. Koulu elämän paikkana: haasteita ja virikkeitä ala-asteen opetukseen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kurki, L. 2002. Sosiaalipedagoginen lähestymistapa yhteistyöhön ja kansalaisuuteen kasvamiseen. Teoksessa S. Sivonen (toim.) Yhteisö kehittämisen kentällä. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Kurki, L. 2008. Sosiokulttuurinen innostaminen. Pro Humanum ry. Verkkojulkaisu. Saatavilla: <http://www.prohumanum.fi/artikkelit/kurki.html>. Luettu: 27.1.2011.
- Lehtoranta, P. & Leivo, H. & Haapasalo, S. 2006. Terttu-projekti 2006. 'Miten ohjaat työssäoppijoita'. Helsinki: Kuntoutussäätiö. Saatavilla: http://www.kuntoutussaatio.fi/viestinta_ja_tietopalvelu/julkaisut_ja_tilaukset/muut_julkaisut/miten_ohjaat_tyossaoppijoita._terttu-projekteis-sa_kehitetty_koulutusmateriaali_tyopaikkojen_ja_yritysten_tyopaikkaohjaajille.541.xhtml. Luettu 15.1.2011.
- Lääperi, P. 2006. Seikkailu motivoi koulutyöhön. Artikkelit Opettaja-lehdessä 35/2006.
- OPH. 2010. Pintakäsittelyalan perustutkinto 2010. Ammatilliset perustutkinnon perusteet. Saatavilla: <http://www.oph.fi/julkaisut>. Luettu: 15.3.2011.
- OPH 2011. Ammatillinen peruskoulutus. Ammattiosaamisen näytöt ja opinnäytetyö. Saatavilla: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot/ammattiosaamisen_naytot_ja_opinnaytetyo. Luettu: 27.4.2011.
- Piironen, T. 2007. Ohjaajan opas lasten osallistavien ryhmien ohjaamiseen. Helsinki: Kuunnelkaa meitä -hanke.
- Poikkeus, A-M. 1995. Lasten toverisuhteet ja sosiaaliset taidot. Teoksessa P. Lyytinen, , & N. Korkiakangas & H. Lyytinen. (toim.) Näkökulmia kehityopsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY.

- Ponsiluoma, H. & Yli-Rahnasto, H. 2007. ”Se on sitä, että jää yksin” opettajien käsityksiä yksilöstä, ryhmästä ja syrjäytymisestä koulussa. Pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos, Hämeenlinna.
- Pölkki, P. 2001. Oppilaiden syrjäytymisuhkien tunnistaminen ja ehkäisy peruskoulun haasteena. Teoksessa I. Järventie. & H. Sauli (toim.) Eriarvoinen lapsuus. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Rönkä, A. 1997. Syrjäytymisen prosessit ja vastavoimat. Teoksessa E. Saarinen (toim.) Elämän syrjästä kiinni – puheenvuoroja syrjäytymisestä ja selviytymisestä. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Sosiaaliportti. 2011. Lastensuojelun käsikirja. Kouluikäiset ja ehkäisevä työ. Saatavilla: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/kouluikaiset/>. Luettu: 27.1.2011.
- Takala, M. 1992. Kouluallergia – yksilön ja yhteiskunnan ongelma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- TAO. 2011. Tampereen ammattiopiston pintakäsittelyalan opetussuunnitelmatyö / Jari Honkanen.
- TAO-projektit. 2011. Tampereen ammattiopiston web-sivut. Projektitoiminta. Saatavilla: http://www.tao.tampere.fi/tao/TAOWWTAO/amos_5.html. Luettu: 27.4.2011.
- Virtanen, P. & Ratilainen, A. 1996. Erityisopetuksen järjestäminen peruskoulussa lukuvuonna 1994 - 1995. Teoksessa H. Blom & R. Laukkanen & kumpp. Erityisopetuksen tila. 2. tark. painos. Helsinki: Opetushallitus.

Liite 1: Pintakäsittelyalan perustutkinnon (maalari) tietoisku - näyttötutkinto

1

2

3

Korjausrakennusmaalaus

Loppukokeeseen sisältyvät aihealueet:

Materiaalit, työvälineet ja niiden huolto, työtekniikat, värioppi, työturvallisuus, TES, maalausalustat, maalausolosuhteet, esikäsittelyt, työselitykset(RYL)

Tutkintosuoritus seuraavista:

- Tapetointi (vapaakohdistus)
- Remonttimaalaus työkohteessa

4

Uudisrakennusmaalaus

- Teoriapäivät

Tutkintosuoritus seuraavista:

- Maalaustyö katto- ja seinäpinnoille sekä kalustemaalaus (ovet, ikkunat, karmit, kaapit yms)
- Ruiskumaalaus
- Ruiskutasoitus
- Kipsilevysaumaus

5

Pientalojen ulkomaalaus

Tutkintosuoritus seuraavista:

- Julkisivumaalaustyö, mielellään puuta, kiviainesta ja metallia.
- Telineiden kokoaminen ja käyttö.
- Henkilönostimen käyttö.

6

Rakennuspintojen ruiskumaalaus

Tutkintosuoritus seuraavista:

- Ruiskun käyttö ja huolto
- Ruiskumaalaustyö

7

Ruiskutasoitetyöt*

(kahden osan arvoinen)

Tutkintosuoritus seuraavista:

- Koneellinen tasoitetyö katto- ja seinäpinnoille
- Lisäksi kipsikartonki-levysaumojen nauhoitus

8

Tapetointi

Tutkintosuoritus seuraavista:

- Tapetointi kuviokohdistus-tapetilla
- Tutkintosuoritus tehdään todellisella työmaalla

9

 Mukailumaalaus

Tutkintosuoritus seuraavista:

- marmorointi kaksi kivilajia
- ooteraus kaksi puulajia

10

 Erikoismaalaus

- Efektimaalaustyön suunnittelu ja toteutus

Tutkintosuoritus voidaan tehdä seuraavista:

- (väripesut, kuullotukset ym.)

11

Liite 2: Rakennusmaalaritutkinnon työnalla oleva oppilaitoksen opetussuunnitelma

Pintakäsittelyalan perustutkinto Tampereen ammattiopistossa (TAO 2011).

PINTAKÄSITTELYALAN PERUSTUTKINTO 2010

AMMATILLISEN
PERUSTUTKINNON
PERUSTEET

RAKENNUSTEN PINTAKÄSITTELYJEN KOULUTUSOHJELMA Maalari

1 PINTAKÄSITTELYALAN PERUSTUTKINNON TAVOITTEET JA TUTKINNON MUODOSTUMINEN

1.1 Pintakäsittelyalan perustutkinnon tavoitteet

Pintakäsittelyalan perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet erilaisiin pintakäsittelytehtäviin ja työllistymisen edellyttämä erikoisosaaminen jollakin tutkinnon osa-alueella. Pintakäsittelytöiden työvälineiden, työmenetelmien ja -prosessien hallinnan lisäksi hänellä on matematiikkaan, fysiikkaan ja kemiaan pohjautuvat tiedot pintakäsittelymateriaaleista ja pinnoitettavista materiaaleista, pintakäsittelyprosesseista ja pintakäsittelyn on-

nistumisen edellyttämistä olosuhteista (lämpötila, kosteus, pinnan ja ympäristön puhtaus). Hän tietää, mitä vaaditaan pintakäsittävältä pinnalta, millaisissa olosuhteissa pintakäsittely voidaan suorittaa ja millaisia lämmitys-, ilmanvaihto- ja suojaustoimenpiteitä tarvitaan. Hänellä on sähkötekniikkaan, mekaniikkaan ja paineilmatekniikkaan liittyvää osaamista niin, että hän osaa käyttää pintakäsittelytyöihin liittyviä koneita ja laitteita turvallisesti sekä tehdä niiden käyttöhuoltoon liittyvät työt. Hän osaa työskennellä turvallisesti työtelineiltä ja henkilönnostimilta. Hänellä on valmius osallistua työtehtäviin, joissa edellytetään työturvallisuuskortin ja tulityökortin mukaista ammattitaitoa, ja hänellä on SPR:n ensiavun peruskurssia EA 1 vastaavat valmiudet toimia oikein tapaturmatilanteissa.

Pintakäsittelyalan perustutkinnon suorittanut osaa tehdä erilaisia pintakäsittelytyökokonaisuuksia ja soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa. Hän osaa tehdä työtään itsenäisesti, suunnitella työtään ja arvioida työnsä onnistumista. Pitkäaikaista harjaantumista vaativissa työkohteissa hän suoriutuu työstään ammattitaitoisen henkilön työparina. Hän toimii työyhteisössä joustavasti ja rakentavasti ammattitaitoaan ja työnsä tuloksellisuutta kehittäen. Hänellä on myös projektiosaamista ja hän osaa toimia aktiivisena jäsenenä työryhmissä ja tiimeissä.

Tutkinnon suorittanut osaa työhönsä liittyvän suullisen ja kirjallisen viestinnän. Tarvittaessa hän selviytyy viestinnästä ja vuorovaikutustilanteista myös toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä.

Pintakäsittelyn perustutkinnon suorittanut osaa käyttää tietotekniikkaa tiedon haussa, viestinnässä ja raportoinnissa, ja hänellä on perustaidot tietoteknisten laitteiden ja ohjelmien käyttöön. Hän on kustannustietoinen, tekee työnsä taloudellisesti ja vastuuntuntoisesti, on täsmällinen ja noudattaa työaikoja. Hän tulee toimeen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja osaa käyttäytyä työyhteisössä ja asiakaspalvelutilanteissa.

Pintakäsittelyn perustutkinnon tavoitteissa on keskeistä työelämässä toimimisen **avaintaitojen** saavuttaminen. Seuraavat avaintaitojen tavoitteet on määritelty kohdan 1.3 Elinikäisen oppimisen avaintaitojen mukaisesti niitä täydentäen ja täsmentäen niin, että ne kohdistuvat pintakäsittelyalan työpaikoilla vaadittavaan ammattitaitoon. Ne sisältyvät pintakäsittelyalan perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin kohdassa 4.

Tutkinnon suorittanut osaa työssään soveltaa oppimaansa tietoa sekä arvioida ja jäsentää sitä. Hän toimii suunnitelmallisesti, mutta pystyy tarvittaessa käyttämään myös vaihtoehtoisia työmenetelmiä. Hän osaa suunnitella työtään, tehdä valintoja ja ratkaista työssä esiin tulevia ongelmia. Tarvittaessa hän osaa kysyä neuvoa. Hän osaa arvioida omaa osaamistaan, työn onnistumista ja sitä, mikä mahdollisesti olisi pitänyt tehdä toisin. Hän kehittää itseään ja työtään.

Tutkinnon suorittanut toimii työyhteisössä ja työryhmän jäsenenä joustavasti ja rakentavasti sekä kohtelee muita tasavertaisesti. Hän toimii työelämän toimintatavoilla ja osaa käyttäytyä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Hän on yhteistyökykyinen ja hyödyntää saamansa palautteen toiminnassaan. Hän osaa ilmaista mielipiteitään selkeästi, rakentavasti ja luotettavasti.

Tutkinnon suorittanut on sitoutunut työhönsä sekä tekee työtä sovitulla tavalla ja vastuuntuntoisesti. Hän työskentelee hyvien ammattikäytäntöjen mukaisesti ja työtään arvostaen. Hän on rehellinen, oikeudenmukainen ja suvaitseva sekä noudattaa vaitiolovelvollisuutta ja tietosuojaa. Hän pyrkii edistämään toiminnallaan työssä viihtymistä, yhteistyötä ja avoimuutta työyhteisössä.

Tutkinnon suorittanut tuntee työturvallisuusmääräykset ja noudattaa niitä. Hän tunnistaa työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja sekä osaa torjua niitä ja suojautua niiltä. Hän osaa varoa tärinää, melua ja hengitysilman epäpuhtauksia. Hän käyttää työtehtävän ja käyttöturvallisuustiedotteen mukaisia suojavaatteita, suojakäsineitä ja hengityksensuojaimia. Aina tarvittaessa hän käyttää raitisilmalaitteita ja kuulonsuojaimia. Hän käyttää henkilönsuojaimia ja turvalaitteita tarkoituksenmukaisesti ja huolehtii niiden kunnosta. Tutkinnon suorittanut osaa työskennellä turvallisesti työtelineiltä ja henkilönnostimilta. Hän tuntee niiden työturvallisuusmääräykset ja varmistaa niiden tarkastusmerkinnät aina ennen käyttöä. Tutkinnon suorittanut huolehtii työpaikkansa siisteydestä ja järjestyksestä. Hän käyttää terveellisiä työtapoja ja asentoja sekä osaa käsitellä raskaitakin taakkoja. Hän huolehtii terveydestään ja toimintakyvystään sekä toimii omaa ja muiden terveyttä ja toimintakykyä edistävällä tavalla.

Tutkinnon suorittanut työskentelee taloudellisesti ja tuloksellisesti. Hän asennoituu työhönsä niin, että hän toimii kaikissa tilanteissa työyhteisön parhaaksi ja pitää kiinni asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan tuottavuudesta. Hän toimii yritteliäästi ja on aktiivinen työyhteisön jäsen. Hän osaa laskea oman palkkansa ja arvioida palkan sivukulut sekä laskea ja arvioida materiaalikustannuksia ja yleiskustannuksia. Hän osaa tehdä työtapavalintoja työn kokonaistaloudelliset seikat huomioon ottaen.

Tutkinnon suorittanut työskentelee siitä lähtökohdasta, että työ tehdään kerralla valmiiksi. Hän käyttää materiaaleja säästeliäästi ja hän työskentelee niin, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän. Hän käsittelee jätteet tarkoituksenmukaisesti, tunnistaa ongelmajätteet ja toimii niiden kanssa säädösten edellyttämällä tavalla. Hän käyttää ympäristömyönteisiä työ- ja toimintatapoja sekä ympäristön kannalta sopivia ja mahdollisuuksien mukaan kierrätettäviä raaka-aineita. Hän osaa tehdä energiaa säästäviä valintoja, ottaa huomioon energiankulutuksen valaistus-, lämmitys- ja ilmastointilaitteiden käytössä eikä tarpeettomasti käytä koneita ja laitteita.

Tutkinnon suorittanut työskentelee laatuvaatimusten lisäksi tietoisena esteettisten tekijöiden merkityksestä pintakäsittelytyön lopputuloksessa. Hän osaa värin käytön, niiden yhteensopivuuden ja tilan ja valaistuksen merkityksen. Hän tuntee kulttuurien monimuotoisuutta ja yleisten mieltymysten kehityssuuntauksia. Hän ylläpitää ja mahdollisuuksiensa mukaan edistää työympäristönsä viihtyisyyttä.

Tutkinnon suorittanut viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla hyödyntäen kielitaitoaan. Hän osaa käyttää informaatioteknologiaa tiedonhankintaan ja kommunikointiin työyhteisössä.

Tutkinnon suorittanut osaa peruslaskutoimitukset, käyttää suhdelukuja ja laskea pinta-aloja sekä muita työssä vaadittavia laskutehtäviä, kuten esimerkiksi työ-kustannuksia urakkahinnoittelun perusteella. Hän pystyy lukemaan työtehtävissä esille tulevia matemaattisia lausekkeitä, kuvaajia ja tilastoja.

Tutkinnon suorittanut osaa pintakäsittelyihin materiaaleihin, pinnoitteisiin ja muihin pintakäsittelyaineisiin liittyvät kemialliset perusteet. Hän ymmärtää pinta-käsittelytapahtumiin, -prosesseihin ja ympäristöolosuhteisiin liittyvien tapahtu-mien fysikaaliset perusteet.

Tutkinnon suorittanut osaa käyttää työtehtävissä ja työelämän yleisissä toimin-noissa käytössä olevaa teknologiaa ja hyödyntää monipuolisesti informaatiotek-niikkaa. Hän osaa käyttää tietotekniikkaa tiedon hankinnassa ja tuottamisessa sekä vastaanottaa, tallentaa ja siirtää tietoa.

Tutkinnon suorittanut osallistuu rakentavalla tavalla yhteisön toimintaan ja pää-töksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti. Hän kunnioittaa ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Hän noudat-taa yhdenvertaisuuslain periaatteita ja kohtelee muita tasapuolisesti sukupuol-lesta, iästä, etnisestä taustasta tai vammaisuudesta riippumatta. Hän osaa toi-mia asiallisesti ja luontevasti eri etnisestä taustasta tai kulttuuripiiristä tulevien ihmisten kanssa ja osaa käyttää kieli- ja viestintätaitojaan.

Rakennusten pintakäsittelyjen koulutusohjelma/osaamisala, maalari

Tutkintonimikkeellä maalari tutkinnon suorittanut henkilö osaa tehdä korjaus- ja uudisrakennusmaalaustöitä. Hän osaa myös tapetoinnin ja ruiskumaalauksen perusteet. Rakennusten sisäpuolisten pintojen maalauksen ja tapetoinnin lisäksi hänellä voi olla erikoisosaamisena julkisivujen pintakäsittelyt tai monipuolisten pientalokokonaisuuksien maalaustyöt. Lisäksi hän osaa maalata eri materiaa-leista olevia rakennusosia ja kalusteita.

Rakennusten pintakäsittelyjen koulutusohjelma/osaamisala, maalari

opinto viikot	Opiskeltavat aineet	vuosi 1	vuosi 2	vuosi 3
90 ov	Ammatilliset tutkinnon osat			
50 ov	Ammatillisen pakolliset tutkinnon osat			
30 ov	• Rakennusten korjausmaalaus (sisältää 12 ov top)			
8 ov	- korjausmaalauksen perusteet	8 ov		
8 ov	- Maalaustyöt	8 ov		
8 ov	- Rakennusten sisämaalaus		8 ov	
2 ov	- seinänpäällystykset			2 ov

4 ov	- ulkomaalaus			4 ov
	-			
20 ov	• Uudisrakennusmaalaus (sisältää 8 ov Top)			
6 ov	- Maalaustyön perusteet	6 ov		
8 ov	- Sisämaalaustyöt		6 ov	
4 ov	- Ulkomaalaustyöt		4 ov	
2 ov	- kalusteiden maalaus		2 ov	
2 ov	erikoismaalaukset			2 ov
40 ov	Ammatilliset valinnaiset tutkinnon osat			
	Hopsin mukaisesti valittuna :			
10 ov	• Koristemaalaus	10 ov		
	vaihtoehtoisesti : puutuotemaalauksen perustyöt (puuala)			
10ov	• Tapetointi		10 ov	
	vaihtoehtoisesti: puulattioiden pintakäsittelyt			
10 ov	Mukailumaalaus		10 ov	
	vaihtoehtoisesti : erikoismaalaus, rakennuspintojen entistäminen			
10ov	• Puutuotteiden pintakäsittely			10 ov
	vaihtoehtoisesti : puulattioiden maalaustyöt, pientalojen ulkomaalaus			
10 ov	Vapaasti valittavat tutkinnon osat			
	Ammatilliset vapaasti valittavat tutkinnon osat (hopsia tuki-en valitaan 10 ov)			10 ov
2 ov	• perinnemaalaus			2 ov
2 ov	• kultauksen perusteet			2 ov
2 ov	• Kipsityöt			2 ov
2 ov	• Tiffanytyöt			2 ov
2 ov	• mukailu			2 ov
2 ov	• efektimaalaus			2 ov
2 ov	• koristemaalaus			2 ov
2 ov	• värisuunnittelu ja sommitelu			2 ov
2 ov	• illuusiomaalauksen perusteet			2 ov
2 ov	• laatoituksen perusteet			2 ov
2 ov	• kaluste-entisöinnin perusteet			
	•			
2 ov	• vesieristyksen perusteet			2 ov

opetussuunnitelma **vuosi kaavio**

Rakennusten korjausmaalaus - korjausmaalauksen perusteet 8 ov	Rakennusten korjausmaalaus Rakennusten sisämaalaus 8 ov	Rakennusten korjausmaalaus -Seinänpäällystystyöt 2 ov - ulkomaalaus 4 ov Uudisrakennusmaalaus - erikoismaalaus 2 ov
Rakennusten korjausmaalaus maalaustyöt 8 ov	2. valinnainen Tapetointi 8 ov	3. Valinnainen Mukailutyöt 8 ov
atto 4 ov 1. valinnainen Koristemaalaus (4 ov)	Atto 8 ov	3. valinnainen Mukailutyöt 2 ov 4. valinnainen Rakennusten entisöinti 6 ov
atto 4 ov 1. valinnainen Koristemaalaus 4 ov	2. valinnainen Tapetointi 2 ov 3. valinnainen mukailutyöt 6 ov	Atto 4 ov 4. valinnainen Rakennusten entisöinti 4 ov
Uudisrakennusmaalaus Maalaustyön perusteet 6 ov 1. valinnainen Koristemaalaus 2 ov (Näyttö)	Uudisrakennusmaalaus Ulkomaalaustyöt 4 ov 3.valinnainen mukailutyöt 4 ov	Vapaasti valittava 8 ov

Ammatilliset pakolliset tutkinnon osat**50 ov**

1. **Rakennusten korjausmaalaus** **30 ov** sisältää
työssäoppimista 10 ov

1.1. Korjausrakennusmaalauksen perusteet **8 ov**

Opintojakso arvioidaan Suoritus merkinnällä. Opetuksen toteuttamisen suunnitelma sisältää kriteerit joilla voidaan arvioida Suorituksi.

Numeroarviointi on käytössä näytössä joka suoritetaan 3 vuonna ja arvioidaan asteikolla 1-3

Näyttö käsittää koko tutkinnon osan Rakennusten korjausmaalaus

1.2. Maalaustyöt **8 ov**

Opintojakso arvioidaan Suoritus merkinnällä. Opetuksen toteuttamisen suunnitelma sisältää kriteerit joilla voidaan arvioida Suorituksi.

Numeroarviointi on käytössä näytössä joka suoritetaan 3 vuonna ja arvioidaan asteikolla 1-3

Näyttö käsittää koko tutkinnon osan Rakennusten korjausmaalaus

.3 Sisämaalaus 2 **6 ov**

1.4. Seinäpäällystykset **2 ov**

1.5. Ulkomaalaus **4 ov**

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja osaa tehdä työselostusten ja annettujen ohjeiden mukaan työkokonaisuutena korjattavissa rakennuksissa tehtäviä sisämaalaustöitä.

Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja osaa

- käyttää sekä perinteisiä että nykyaikaisia teloja, siveltimiä ja harjoja
- tehdä ennen maalauksia tehtävät suojaukset ja valmistelut
- irrottaa työn suoritusta haittaavia listoituksia ja muita komponentteja (esim. ovien heloituksia, sähkökatkaisijoiden suojakilpiä, valaisimia jne.)
- tehdä tarvittavat esikäsittelyt, kuten pesut ja muut tartunnan varmistamiseksi tehtävät käsittelyt
- tehdä työvaiheiden välillä suoritettavat hionnat ja pölynpoistot käsin ja koneellisesti
- poistaa vanhoja maalipintoja
- tehdä työhön liittyvät tasoitukset, kittaukset ja silotukset
- maalata käsityövälineillä vesi- ja liuotinhenteisillä maalituotteilla
- käyttää tarpeen mukaan henkilökohtaisia suojavaatteita ja suojaimia
- käyttää ja huoltaa tarvitsemiaan työvälineitä

- kiinnittää helposti käsiteltäviä vapaakohdisteisia tapetteja normaalikorkuisiin asuinhuoneisiin
- poistaa maalaustyön valmistuttua työnaikaiset suojaukset
- asentaa paikoilleen työajaksi poistetut listoitukset ja muut rakennusosat
- keskeisimmät maalaustöiden työsuojeluun liittyvät normit ja niistä aiheutuvat toimenpiteet
- tiedollisesti ja taidollisesti työturvallisuuskorttia vastaavat asiat niin, että hänellä on valmius työturvallisuuskortin suorittamiseen
- tiedollisesti ja taidollisesti EA 1:tä vastaavan ensiavun annon
- tiedollisesti ja taidollisesti tulitöiden turvallisuuteen liittyvät asiat niin, että hänellä on valmius tulityökortin suorittamiseen.

Arviointi

Opintojaksot tutkinnon osan sisällä arvioidaan tutkinnon merkinnällä Suoritettu, Täydennettävä tai Hylätty. Numeroarviointi 1-3 otetaan käyttöön osan näytön arvioinnissa

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen

tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Työn laatua koskevan arvioinnin tulee perustua mahdollisuuksien mukaan Maalaus RYL –kasikirjassa määriteltyihin yleisiin laatuvaatimuksiin.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Suunnitelmallisuus	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
	osaa hahmottaa eri työvaiheiden toteuttamisjärjestyksen vähäisellä ohjauksella	osaa suunnitella eri työvaiheiden toteuttamisjärjestyksen	valitsee aloitus- ja lopetuskohdat tarkoituksenmukaisesti
		etenee työssään järjestelmällisesti, jotta pintaan ei muodostu häiritseviä työsaumoja	pystyy korjaamaan työsuunnitelmaa työn kestäessä
Työkokonaisuuden hallinta	pääsee ohjauksen avulla valmiin pinnan laatuvaatimukset täyttävään käsittelyn lopputulokseen	pääsee vähäisen ohjauksen avulla valmiin pinnan laatuvaatimukset täyttävään käsittelyn lopputulokseen	pääsee itsenäisesti valmiin pinnan laatuvaatimukset täyttävään käsittelyn lopputulokseen
	tekee työn niin, että lopputulos vaatii vähäisiä paikkauksia	tekee työn valmiiksi kohdallisessa ajassa	tekee työn valmiiksi joutuisasti ja siten, että työn lopputulos vastaa sellaisenaan RYL-määritelmien mukaista laatutasoa

Oman työn arviointi	tiedostaa oman osaa- misensa puutteet, kun tarvitsee apua	osaa arvioida omaa suo- ritustaan suhteessa laa- tuvaatimuksiin	korjaa työtapojaan työn kuluessa
Aloitekyky ja yrittäjäyys	kysyy neuvoa tarvit- taessa.	toimii yritteliäästi ja osaa arvioida oman työnsä kustannusvaikutuksia.	on oma-aloitteinen ja työskentelee vastuuntun- toisesti.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmi- en, -välineiden ja materiaalin hallin- ta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Suojaukset ja muut valmistelutyöt	kiinnittää oikein suojausmateriaa- leja ja kykenee avustamaan oh- jattuna valmistelutöissä	suoriutuu valmistelu- töistä työvaiheittain annetta- vien ohjeiden mukaisesti	tekee tarvittavat valmis- telutyöt itsenäisesti en- nakkoon annettuja ohjei- ta noudattaen
Irrotus ja kiinnitys	osaa käyttää irrotus- ja kiinnitys- työkaluja tarkoituksenmukaisesti	suorittaa irrotukset ja kiinnitykset huolellises- ti ja huolehtii irrotettu- jen osien merkkauk- sesta ja tallessapidos- ta	osaa arvioida maalausta haittaavien osien irrotus- ja suojaustarvetta
Maalinpoisto	suorittaa maalinpoistotyötä ohjei- den mukaisesti	suorittaa maalinpoistot työselostuksen perus- teella itsenäisesti	suorittaa maalinpoistot tehokkaasti
Pesut ja muut esikäsit- telyt	suorittaa pesuja ja muita esikäsit- telyjä annettujen ohjeiden mukai- sesti	tekee tarvittavat esikä- sittelyt työselostuksen mukaan itsenäisesti	pystyy arvioimaan esikäsitteilytarvetta it- senäisesti
Maalinpoisto	suorittaa maalinpoistotyötä ohjeiden mukaisesti	suorittaa maalinpoistot työselostuksen perus- teella itsenäisesti	suorittaa maalinpoistot tehokkaasti
Kittaus, silotus, tasoitus	tekee työn niin, että tarvitaan vähäisiä lisäositteluita ja -hiontoja	tekee työn niin, että se on sellaisenaan valmis seuraavaan käsittelyvaiheeseen	pystyy valitsemaan kit- tausja silotusmateriaalit tarpeen mukaan
Hiontatyö	tekee hiontatyöt annettujen ohjeiden mukaisesti	osaa valita työselos- tuksen perusteella hiontamateri- aalin karkeuden	osaa arvioida hiomatar- peen ja suorittaa hiontatyön tehokkaasti
Maalausvälineiden käyttö	käyttää oikeita käsiotteita siveltimistä ja muista työkaluista sekä säilyttää käyttämänsä välineet koko ajan käyttökuntoisina	työskentelee siten, että nestemäiset materiaa- lit eivät roisku tarpeetto- masti ympäristöön	valitsee parhaiten sopi- van maalausvälineen kul- loiseenkin työvaiheeseen

Sively- ja telaussuunnat	ottaa huomioon päävalon tulosuunnat	ottaa huomioon kohteen muodot ja materiaalin pintarakenteen	viimeistelee työn huolellisesti pääasiassa yhdensuuntaisilla vedoilla
Työselostuksen ymmärtäminen	tarvitsee apua ammattiterminologian ja käsitteiden ymmärtämisessä	ymmärtää ilman apua työselostuksessa mainitut käsitteet	ymmärtää työselostuksessa mahdollisia olevia puutteita ja pieniä virheellisyyksiä
Rajaukset	tekee rajaukset oikeassa järjestyksessä ja oikealle etäisyydelle kulmista ja listoituksista	tekee rajaukset suoriksi ja tasaisiksi, eikä niiden pintastrukturi erotu häiritsevästi varsinaisesta pintakäsittelystä	tekee rajaukset teräväkulmaisiksi ja kauttaaltaan yhdenmukaisiksi
Lopullinen pinta	tekee pinnan niin, ettei siihen jää harvoja kohtia, valumia tai kasautumia	tekee pinnan riittävän paksuksi, tasaväriseksi ja kauttaaltaan samankieltoiseksi	tekee pinnan niin, että työmenetelmästä johtuva jälki on tasalaatuinen ja pinnalla ei ole häiritseviä epäpuhtauksia
Tapetointi	kiinnittää helposti käsiteltäviä perustapetteja ohjeiden mukaisesti.	käyttää työhön hyvin soveltuvia työvälineitä.	osaa kiinnittää perustapetteja itsenäisesti RYL-ohjekirjassa määritettyjen laatuvaatimusten mukaisesti.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Tuotetietous	tuntee tavallisimpien korjausmaalauksessa käytettävien maalityyppien peruseroavaisuudet	tuntee maalityyppien soveltuvuuden erilaisille alustoille	osaa arvioida rasitusluokituksen (RYL) mukaisia vaatimuksia materiaalinvalinnoille
Työselostuksen ymmärtäminen	tarvitsee vähäistä apua ammattiterminologian ja käsitteiden ymmärtämisessä	ymmärtää ilman apua työselostuksessa mainitut käsitteet	ymmärtää työselostuksessa mahdollisia olevia puutteita ja pieniä virheellisyyksiä
Suunnittelu ja laskenta	osaa arvioida materiaalien menekkiä.	osaa arvioida työhön tarvittavaa työaikaa.	osaa laskea työkohteen pinta-aloja.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	havaitsee ongelmatilanteet, mutta tarvitsee apua ratkaisuun	neuvottelee ja tekee ratkaisuehdotuksia ongelmatilanteissa	osaa ratkaista ongelmia ja korjata työsuoritusta työn aikana
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii työyhteisössä työryhmän jäsenenä	toimii joustavasti	keskustelee rakentavasti
Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja tekee työtä saamiensa ohjeiden mukaan	on huolellinen	tekee työtä siististi ja tarkasti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	omaa työturvallisuuskortissa vaadittavat tiedot ja taidot	suojautee maali-roiskeilta ja liuotinaltistukselta huolellisesti	pitää työpaikkansa siistinä ja järjestyksessä.
	käsittelee liuotinmaaleja ja liuottimia paloturvallisesti	huolehtii liuotinaineista ja kuivuvista öljyistä	
	käyttää hengityssuojainta tarvittaessa		
	käyttää suojavaatteita ja –käsineitä tarvittaessa		
	omaa tulityökorttiin vaadittavat tiedot ja taidot		
	osaa antaa ensiapua, mutta suorituksessa on puutteita.	osaa antaa ensiapua.	

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan suorittaja osoittaa ammattitaitonsa tekemällä jonkin korjausmaalaustyökokonaisuuden kokonaan työmaaolosuhteissa tai mahdollisimman aidossa työympäristössä oppilaitoksessa. Näyttö suoritetaan 3. opiskeluvuonna esim. työssäoppimisen yhteydessä. Ensiaputaidot sekä työturvallisuuskortin ja tulityökortin edellyttämät tiedot ja taidot osoitetaan erillisinä näyttöinä.

Ammattiosaamisen näytössä ja tutkintotilaisuudessa osoitetaan

- työprosessin hallinta
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- elinikäisen oppimisen avaintaidot.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla ja tutkintotilaisuudessa haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

2. Uudisrakennusmaalaus **20 ov** Sisältää työssäoppimista
8 ov

2.1. Maalaustyön perusteet **6 ov**

suojaukset ja valmistelevat työt
esikäsittelyt
nauhoitustyöt
kittaukset ja silotukset
työsuojelu
ruiskujen ja muiden työvälineiden käyttö ja huolto
työmaakäytännöt
kustannustietoisuus
laadunvarmistus
Tietotekniikka ?
Yrittäjäyys ?
Ensiapukortti

Opintojakso arvioidaan Suoritus merkinnällä. Opetuksen toteuttamisen suunnitelma sisältää kriteerit joilla voidaan arvioida Suorituksi.

Numeroarviointi on käytössä näytössä joka suoritetaan 3 vuonna ja arvioidaan asteikolla 1-3

Näyttö käsittää koko tutkinnon osan uudisrakennusmaalaus

2.2. Sisämaalaustyöt **6 ov**

Esikäsittelyt, hionnat puhdistukset ja primeroinnit
pienehköt hiekkatasoitetyöt käsityövälineillä
rajoitukset
maalattavien seinänpäälysten kiinnitys
tasopintojen ruiskumaalaus
korkeapaineruiskutus
materiaalitietous
ruiskutasoitus

2.3. Ulkomaalaustyöt **4 ov**

2.4. Kalusteiden maalaukset **2 ov**

2.5. Erikoismaalaukset **2 ov**

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja osaa tehdä rakennustyömailla tehtäviä laajojen pintojen sisämaalaustöitä työselostusten ja annettujen ohjeiden mukaisesti.

Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja osaa

- ☐ käyttää sekä perinteisiä että nykyaikaisia teloja, siveltimiä ja harjoja
- ☐ suorittaa ennen maalauksia tehtävät suojaukset ja muut valmistelutyöt
- ☐ tehdä tarvittavat esikäsittelyt, kuten hionnat, puhdistukset ja pohjustuskäsittelyt
- ☐ tehdä kipsi- ym. levyjen saumauskäsittelyt
- ☐ suorittaa käsityömenetelmin tehtävät pienehköt hiekkatasoitetyöt
- ☐ tehdä kittaukset ja silotukset
- ☐ maalaus- ja kittauskäsittelyjen väliin tarvittavat hionnat
- ☐ maalaustyöt telloilla ja siveltimillä uudisrakennusmaalauksessa käytettävillä maaleilla
- ☐ tehdä rajaustyöt käsityövälineillä
- ☐ kiinnittää maalattavia seinänpäälysteitä (lasikuitukankaita tms.)
- ☐ ruiskumaalauksen suoritustekniikan niin, että pystyy maalaamaan tasopintoja
- ☐ laittaa ruiskumaalauslaitteen käyttökuntoon, pestä laitteiston ja vaihtaa värin
- ☐ tehdä maalin tai pölynsidonta-aineen levityksen korkeapainelaitteilla
- ☐ toimia ammattihenkilön apuna ruiskutasoitetyössä niin, että hoitaa laitteiston käyttö- ja huoltotyöt sekä tasoitteen sekoittamisen ja annostelun
- ☐ laskea työkustannuksia
- ☐ tuottavan toiminnan ja kustannuslaskennan perusteet
- ☐ selviytyä työtilanteista englannin kielellä.

Arviointi

Opintojaksot tutkinnon osan sisällä arvioidaan tutkinnon merkinnällä Suoritettu, Täydennettävä tai Hylätty. Numeroarviointi 1-3 otetaan käyttöön osan näytön arvioinnissa

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen

tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Työn laatua koskevan arvioinnin tulee perustua mahdollisuuksien mukaan Maalaus RYL -kasikirjassa määriteltymiin yleisiin laatuvaatimuksiin.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Suunnitelmallisuus	osaa hahmottaa eri työvaiheiden toteuttamisjärjestyksen vähäisellä ohjauksella	osaa suunnitella eri työvaiheiden toteuttamisjärjestyksen	valitsee aloitus- ja lopetuskohdat tarkoituksenmukaisesti
		etenee työssään järjestelmällisesti, jotta pintaan ei muodostu häiritseviä työsaumoja	pystyy korjaamaan työsuunnitelmaa työn kestäessä

Työkokonaisuuden hallinta			tarkastaa työkohteen ennen käsittelyä ja ilmoittaa havaitsemistaan puutteista
	pääsee ohjauksen avulla valmiin pinnan laatuvaatimukset täyttävään lopputulokseen	pääsee vähäisen ohjauksen avulla valmiin pinnan laatuvaatimukset täyttävään lopputulokseen	pääsee lähes itsenäisesti valmiin pinnan laatuvaatimukset täyttävään lopputulokseen
	tekee työn niin, että lopputulos vaatii vähäisiä paikkauksia	tekee työn valmiiksi kohtuullisessa ajassa	tekee työn valmiiksi joutuisasti, ja lopputulos vastaa sellaisenaan RYL -määritelmien mukaista laatutasoa
	Oman työn arviointi	tiedostaa oman osaamisensa puutteet, kun tarvitsee apua.	osaa arvioida omaa suoritustaan suhteessa laatuvaatimuksiin.
Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Valmistelutyöt	kiinnittää oikein suojausmateriaaleja ja kykenee avustamaan ohjattuna valmistelutoissa	suoriutuu valmistelutoista työvaiheittain annettavien ohjeiden mukaisesti	tekee tarvittavat valmistelutyöt itsenäisesti ennakkoon annettuja ohjeita noudattaen
Esikäsittelyt	osaa suoritustekniikat	tekee esikäsittelyt saatuaan ohjeita	tekee esikäsittelyt työselostuksen mukaan itsenäisesti
Levyjen saumaustyöt	tekee saumauksia, mutta tarvitsee ohjausta ja joutuu tekemään korjauksia	tekee saumaukset valmiiksi jatkokäsittelyille	tekee saumattavista kulumista suorita
Kittaus, silotus, tasoitus	käyttää liippaa ja lastoja oikeilla käsiotteilla	osaa tasoituksen menetelmällisesti, mutta tarvitsee ohjausta aloituksessa	osaa oma-aloitteisesti suorittaa vähäiset oikaisupaikkaukset ennen tasoitusta
	tekee työn niin, että tarvitaan lisähiontaa ja/tai osittaisia paikkauksia	tekee työn niin, että tarvitaan vähäisiä lisäositteluita ja -hiontoja	tekee työn niin, että se on sellaisenaan valmis seuraavaan käsittelyvaiheeseen
Ruiskutasoitus	käynnistää ruiskutasoittelulaitteiston oikeassa järjestyksessä puhdistaa laitteiston tarkoituksenmukaisesti käytön jälkeen	valmistaa pohja- ja pintatasoitteet oikeaan vahvuuteen	osaa säätää ilmanpaineen ja vaihtaa suuttimen

Ruiskumaalaus	laittaa ruiskumaalauslaitteen käyttökuntoon ja pystyy maalaamaan tasopintaa tekee ruiskun käytön jälkeiset pesut ja puhdistukset	ruiskuttaa silmämääräisesti tasaisen maalikalvon levyille tekee ruiskun käytön jälkeiset pesut ja puhdistukset huolellisesti	ruiskuttaa oikealla perustekniikalla peittävän ja valumattoman maalikalvon pystytasopinnalle
Seinäpäälylystys	Seinäpäälylystys osaa maalattavien seinäpäälylysteiden kiinnitystekniikan, mutta tarvitsee ohjausta	tekee työn saamien ohjeiden mukaisesti ilman jatkuva ohjausta	tekee työn itsenäisesti työselityksen mukaan
Maalaustyö	käyttää oikeita käsiotteita siveltimistä ja muista työkaluista sekä säilyttää käyttämänsä välineet koko ajan käyttökuntoisina.	tekee tarvittavat rajaukset ja telamaalaukset yleisten maalausperiaatteiden mukaisesti.	tekee työn niin, että maalaustyön laatu vastaa kokonaisuudessaan vaadittua lopputulosta.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Maalimateriaalit	tuntee tavallisimpien uudismaalauksessa käytettävien maalityyppien eroavaisuudet	tuntee maalityyppien soveltuvuuden erilaisille alustoille ja tietää tuotteiden työaikaiselle varastoinnille asetetut vaatimukset	osaa arvioida rasi- tusluokituksen (RYL) mukaisia vaatimuksia materiaalivalinnoille
Työselostuksen ymmärtäminen	tarvitsee apua ammattiterminologian ja käsitteiden ymmärtämisessä	tarvitsee vähäistä apua ammattiterminologiaan liittyvissä tulkinnoissa	ymmärtää ilman apua työselostuksessa tarkoitetut käsittelyvaiheet
Rakennuspiirustusten hallinta	osaa tulkita oikein mitta- kaavamerkintöjä	osaa oman työnsä kannalta merkitykselliset rakennuspiirustusmerkinnät	osaa tulkita oikein rakennusten pohja-, leikkaus- ja julkisivupiirroksia
Laitetuntemus	tietää eri ruiskumaalauslaitetyyppien toiminnalliset erot	tietää tasoiteruiskun toimintaperiaatteen osaa säätää hajotusilma- ja suurpaineruiskua	tuntee tasoiteruiskun ja tavallisimpien ruiskumaalauslaitteiden teknisen rakenteen osaa säätää hajotusilma- ja suurpaineruiskua ruiskutustilanteen mukaan
Matematiikka ja luonnontieteet	osaa laskea työkohteen pinta-aloja.	osaa arvioida työhön tarvittavaa työaikaa.	osaa arvioida materiaalien menekkiä.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	havaitsee aikataulujen toteutumista vaarantavat ongelmatilanteet	neuvottelee ja tekee ratkaisuehdotuksia ongelmatilanteissa	osaa ratkaista ongelmia ja korjata työsuoritusta työn aikana
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii työyhteisössä työryhmän jäsenenä ja selviytyy työtilanteista tarvittaessa myös vieraalla kielellä	ilmaisee mielipiteensä selkeästi	toimii joustavasti työyhteisössä ja työryhmän jäsenenä
Ammattietiikka	on täsmällinen työajoissa ja noudattaa työohjeita	on huolellinen ja tarkka	arvostaa ja kehittää omaa työtään
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä	käyttää ergonomisesti suositeltavia työtapoja ja -asentoja.	pitää työpaikkansa siistinä ja järjestyksessä
	käyttää tarvittaessa henkilökohtaisia suojaimia.	suojaa ihonsa huolellisesti maaliälytykseltä.	

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja osoittaa ammattitaitonsa keskeisiltä osilta rakennuksilla

tehtävissä sisämaalaustöissä. Ammattitaidon osoittamista voidaan tarvittaessa täydentää

osanäytöillä mahdollisimman aidossa työympäristössä oppilaitoksessa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitetun ammattitaidon voidaan katsoa vastavan

ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä ja tutkintotilaisuudessa osoitetaan

- ☐ työprosessin hallinta
- ☐ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta
- ☐ työn perustana olevan tiedon hallinta
- ☐ elinikäisen oppimisen avaintaidot.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen

näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla ja tutkintotilaisuudessa haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

3. Ammatilliset valinnaiset tutkinnon osat 40ov

Rakennuspintojen entistäminen	10 ov
Tapetointi	10 ov
Lattiapäällysteiden uusiminen	10 ov
Puutuotemaalauksen perustyöt	10 ov
Mattotyöt	10 ov
Puutuotteiden pintakäsittely	10 ov
Koristemaalaus	10 ov
Mukailumaalaus	10 ov
Erikoismaalaus	10 ov
Puulattioiden maalaustyöt	10 ov
Pientalojen ulkomaalaus	10 ov
Huonekalujen entisöinti	10 ov

3.1 Koristemaalaus (10 ov)

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan suorittaja osaa tehdä rakennus- tai kalustepintojen koristemaalauksia

käsityömenetelmillä.

Tutkinnon osan suorittaja osaa

- ☐ suunnitella koristemaalauksia piirustusten, kuvastojen ja mallikirjojen avulla
- ☐ suurentaa mallit työkohteeseen annettujen mittakaavojen mukaisesti
- ☐ tehdä käytettävää koristelutekniikkaa ja väritystä havainnollistavan näytemallin
- ☐ tehdä rakennusten sisäpintojen tai kalusteiden koristemaalauksia tarkoitukseen soveltuvilla maalaustarvikkeilla
- ☐ tehdä työt mallien, työselostusten ja ohjeiden perusteella
- ☐ käyttää apunaan laatimiaan piirustuksia ja luonnoksia
- ☐ valmistaa ja käyttää koristesabloneja
- ☐ maalata koristekuvioita käsivaraisesti sivellintyönä
- ☐ suorittaa koristeviivauksia sivellintyönä viivaimien avulla
- ☐ huolehtia työpaikan järjestyksestä, siisteydestä ja suojauksesta, niin että ympäristö ei vaurioidu.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen

tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohde		Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2		Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja			
Asiakkaan esittämien luonnosten pohjalta tehtävät näytemallit	valmistaa vähäisen ohjauksen jälkeen työtekniikkaa ja värejä havainnollistavan näytemallin	valmistaa toteutuskelpoisen näytemallin itsenäisesti		ehdottaa tarvittaessa vaihtoehtoisia työtapoja näytemallin toteuttamiseksi
Oman työn arviointi ja oman toiminnan kehittäminen	arvioi realistisesti näytemallin mukaisen koristemaalauksen tarvittavaa työaikaa	arvioi rakennuspinnalle tekemänsä koristemaalauksen laatua suhteessa näytemalliin		vertailee työnsä laatua kokonaissuunnitelmiin ja kohteen laatuvaatimuksiin
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2		Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja			
Koristeviivaus	maalaa hyväksyttävästi siveltimellä yli 8 mm leveitä viivoja	maalaa riittävällä tarkkuudella myös 3–8 mm leveitä viivoja		tekee viivaustyöt siten, että valmiit viivat ovat kauttaaltaan terävä- ja suorarajaisia sekä tasalevyisiä
Sablonimaalaus	valmistaa ja käyttää viivainten ja kaavioiden avulla tehtäviä sabloneja	t valmistaa myös käsivaraisesti leikattavia tai rei'itettäviä sabloneja		työskentelee tarkasti ja huolellisesti
Sivellinmaalaus ja koristetekstaus	tekee tarkkareunaisia yksivärisiä koristesivelyjä, mutta työnopeudessa voi olla vielä kehittämistarvetta	hallitsee työmenetelmät kohtuullisella nopeudella ja varmuudella		maalaa sujuvasti tukikepin avulla tehtäviä monivärisiä koristekuvioita, työn jälki on mallin mukaista ja tasalaatuista, toiminta on varmaa ja tehokasta
Piirustusvälineet Linjalangat Viivaimet Viivasiveltimet Sabloniveitset Töpöttimet Rei'ittäjät Tukikepit Tekstausiveltimet Kärkisiveltimet	käyttää työvälineitä pääosin asianmukaisesti (joissakin käsiotteissa voi olla vielä kehittämistarvetta) ja huolehtii työn jälkeen työvälineiden puhdistuksesta, huollosta ja palauttamisesta paikoilleen	käyttää työvälineitä asianmukaisesti, (käsiotteet ovat ammattimaiseen työntekoon soveltuvia) ja pitää työvälineet koko ajan käyttökunnossa		tekee työvälinevalintoja itsenäisesti ja tarkoituksenmukaisesti, kunnostaa tarvittaessa työvälineitä työn kestäessä ja otteet ovat varmoja ja määrätietoisesti valittuja
Pohjustusmateriaalit Vesiohenteiset koristemateriaalit Liutinohenteiset koristemaalit ja lakat Sablonimateriaalit	tutustuu oma-aloitteisesti tuotteiden käyttöohjeisiin ja noudattaa niitä sekä suojaa ympäristön maaliroskeilta ohjeistuksen mukaisesti.	käsittelee materiaaleja asianmukaisesti, suojaa ympäristön tarpeen mukaan itsenäisesti.		käyttää materiaaleja taloudellisesti ja huolellisesti.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Tuotetietous	tuntee tavallisimpien koristemaalauksessa käytettävien maalityyppien peruseroavaisuudet	tuntee maalityyppien soveltuvuuden koristeltaville alustoille	osaa arvioida käyttökohteen mukaisia vaatimuksia materiaalivalinnoille
Työselostuksen ymmärtäminen	ymmärtää pääosin ilman apua työselostuksessa mainitut käsitteet, kysyy tarvittaessa neuvoa	selvittää omatoimisesti työselostuksessa mainitut käsitteet ja ottaa ne huomioon oman työnsä suunnittelussa	hallitsee hyvin työselostuksissa käytettävän käsitteistön ja pystyy osallistumaan työselostuksesta käytävään keskusteluun
Värisoinnutus	tietää väriopilliset perusilmiöt, kuten kontrastit, harmoniat ja metameria	tuntee NCS-järjestelmän muodostumisperiaatteen ja osaa sävyttää värejä silmämääräisesti	ymmärtää tavoitteellisen värisoinnutuksen periaatteet ja pystyy hyödyntämään näitä koristemaalauksessa
Koristetyyliä tunnistaminen	osaa mainita nimeltä historialliset perustyyli-suunnat	tunnistaa kuvien perusteella koristetaiteelliset perusornamentit	tietää eri aikakausina Suomessa vallinneet tyyli-suunnat ja niille ominaisen ornamenttiikan
Kestävä kehitys	huolehtii jätteen käsittelystä.	ymmärtää kestävä kehityksen tarpeellisuuden.	toimii kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	havaitsee ongelmatilanteet toimii annettujen ohjeiden mukaan	hakee tietoa ja osoittaa kiinnostusta oman oppimisensa kehittämiseen	ratkaisee työssään ilmeneviä ongelmia ja etsii vaihtoehtoisia toimivia työtapoja
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii työyhteisössä työryhmän jäsenenä ja selviytyy työtilanteista tarvittaessa myös vieraalla kielellä	ilmaisee mielipiteensä selkeästi	toimii joustavasti työyhteisössä ja työryhmän jäsenenä
Ammattietiikka	on täsmällinen työajoissa ja noudattaa työohjeita	on huolellinen ja tarkka	arvostaa ja kehittää omaa työtään

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä	käyttää ergonomisesti suositeltavia työtapoja ja -asentoja.	pitää työpaikansa siistinä ja järjestyksessä
	käyttää tarvittaessa henkilökohtaisia suojaimia.	suojaa ihonsa huolellisesti maalialtistukselta.	

Vapaasti valittavat tutkinnon osat 10 ov

Kipsityöt	2 ov	
Tiffanytyöt	2 ov	
Kultauksen perusteet	2 ov	
illuusiomaalauksen perusteet	2 ov	
värisuunnittelun ja sommittelun perusteet	2 ov	
efektimaalaus	2 ov	
koristemaalaus käytännössä	2 ov	
mukailumaalaus käytännössä	2 ov	
huoneistoremontti	2 ov	
perinnemaalit ja – maalaus	2 ov	

OPINTOPOLKUJEN TOIMIVUUS KÄYTÄNNÖN OPETUS- TYÖSSÄ

Työssäoppiminen ja ulkopuolisissa työkohteissa työskentely yhdellä opettajalla edelleen (jari ?)

sirkku vastaa hallipirun hommista ja Eva osasta teoriaako ?

Teoria opetus annetaan etukäteen suunnitellun sisällön ja tiettyjen teoriapäivien sekä niihin liittyvien oppimistehtävien perusteella osaston tuntijaon ja opettajien henk. koht. tuntimäärien perusteella niin että teoria opetukseen osallistuvat ne joiden opintopolun osa-alueita ko. koulutus käsittelee. Kunkin opettajan vahvuuksia käytetään hyväkseen.

Ryhmänohjaaja tekee opiskelijan kanssa hopsin ja omalta osaltaan seuraa hopsin toteutumista. osasto-opo päivittää. Hops säilytetään omassa opiskelija kansiossa jossa se päivitettyinä kulkee opiskelijan mukana. Opiskelija täydentää ja huolehtii hopsin toteutumisesta.

Polkujen vaihtoehdot mm :	
VALINNAINEN 1	
Huonekalujen entisöinti Puutuotemaalauksen perusteet rakennuspintojen entisöinti Tapetointi	
VALINNAINEN 2	
Mukailumaalaus Huonekalujen entisöinti rakennuspintojen entisöinti koristemaalaukset Erikoismaalaus puulattioiden pintakäsittelyt	
VALINNAINEN 3	
Tapetointi Rakennuspintojen entisöinti Puulattioiden pintakäsittelyt pientalojen ulkomaalaustyöt koristemaalaukset erikoismaalaus	
VALINNAINEN 4	
maalituotteiden myynti ja asiakaspalvelu erikoismaalaus koristemaalaukset jne....jne.....	
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	
10 OV	
VAPAASTI VALITTAVAT	
kipsityöt kultauksen ja pronssauksen perusteet illuusiomaalauksen perusteet perinnemaalit ja niiden käyttö tiffanytyö ja lasinmaalaus värisuunnittelu ja -sommittelu efektimaalaukset koristemaalauksen jatkokurssi mukailutekniikan jatkokurssi maalimyyjän perustaidot	
1. vuonna kortit ; tulityö, työturvallisuus ja apu edellytys 1. näyttöön joka 2. vuonna : <u>pelkästään rakennusmaalaukseen painotavalla 2.</u> vuonna uudisrakennusmaalauksen näyttökokonaisuus	

ja 3. vuonna korjausrakennusmaalauksen näyttökokonaisuus johon sisältyy erikoistyyöosuus erikoismaalauksen osa-alueen haluavalla 1. vuonna huonekalujen entisöinti 1 näyttö rakennuspintojen käsittelystä 1 näyttökokonaisuus 3 vuonna

hopsin mukaan valitaan valinnaisista opinnoista mm. seuraavia polkuja :

Kaluste-entisöinti painotteinen opintopolku

Valinnainen 1 : *Puutuotemaalauksen perusteet*

Valinnainen 2 : *Huonekalujen entisöinti*

valinnainen 3 : *Mukailumaalaus*

valinnainen 4 : *Koristemaalaus*

Rakennusentisöinti painotteinen opintopolku

Valinnainen 1 : *Rakennuspintojen entisöinti*

valinnainen 2 : *Tapetointi*

Valinnainen 3 : *mukailumaalaus*

Valinnainen 4 : *erikoismaalaus tai mm. puulattioiden maalaustyöt*

Erikoismaalaus painotteinen opintopolku

Valinnainen 1: *Rakennuspintojen entisöinti*

valinnainen 2: *mukailumaalaus*

valinnainen 3: *koristemaalaus*

valinnainen 4: *erikoismaalaus*

Rakennusmaalaus painotteinen opintopolku

Valinnainen 1 : *maalituotteiden myynti ja tuoteopastus*

valinnainen 2 : *tapetointi*

valinnainen 3 : *puulattioiden pintakäsittelyt*

valinnainen 4: *pientalojen ulkomaalaustyöt*

Liite 3: Pintakäsittelyalan perustutkinnon näytöt opetussuunnitelmassa
Pintakäsittelyalan perustutkinto Tampereen ammattiopistossa (TAO 2011).

Koulutusala Ammatillinen perustutkinto Koulutusoh- jelma Tutkin- tonimike		Tekniikan ja liikenteen koulutusala Pintakäsittelyalan perustutkinto, er Maalari Maalari			Ryhmätun- nus PIMA 1-3 B
Nä yt ön nu m er o	Suoritu- sajan- kohta	Tutkinnon osa/ tutkinnon osat	Näytöllä arvioitava osaaminen	Näytön suoritus- paikka	Arviointiin osallistu- vat
1	1. lu k u v u o d e n k e v ät	1. Valinnainen 10 ov - Koristemaala us Tai - Huonekaluje n kunnostus	Näytöllä arvioidaan vähintään <ul style="list-style-type: none">työproses sin hallinta: oman työn ohjattu suunnittelu ja / tai suunnitelmien tekeminentyömenet elmien, -välineiden ja materiaalien ohjattu hallinta jatyön perustana olevan tiedon hallintaelinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien ja annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen	Oppilaitok- sen työsali	Opiskelija ja opettaja
2 ja 3	2. Lu k u v u o si	2. Valinnainen 10 ov - Tapetointi tai - Rakennuspin tojen entistäminen 3. Valinnainen 10 ov - Mukailumaal aus	Näytöllä arvioidaan vähintään <ul style="list-style-type: none">työproses sin, -menetelmien, - välineiden ohjattu hallintamateriaalien menekin ja sopivuuden alustaansa ohjattu hallintatyön perustana olevan tiedon hallintaelinikäise n oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen.	Oppilaitok- sen työsali / Työssäop- pimispaikka	Opiskelija ja opettaja sekä työ- elämän- edustaja (mikäli mah- dollista).

			työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien ja annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen		
4, 5 ja 6	3. Lukuvuosi	<p>Kaikille pakolliset tutkinnon osat 30 + 20 ov</p> <p>Rakennusten korjausmaalaus 30 ov</p> <p>Uudisrakennusmaalaus 20 ov</p> <p>4. Valinnainen 10 ov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erikoismaalaus <p>Tai</p> <ul style="list-style-type: none"> - Puutuotteiden pintakäsittely 	<p>Näytöllä arvioidaan vähintään</p> <ul style="list-style-type: none"> työprosessin hallinta ohjattu suunnittelu työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta työn perustana olevan tiedon hallinta elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien ja annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen 	Oppilaitoksen työsalin / Työssäoppimispaikka	Opiskelija ja opettaja sekä työelämän edustaja (mikäli mahdollista).

Näytön numero	Tutkinnon osa	Ryhmätunnus
1	Kaikille pakolliset tutkinnon osat 50 ov Rakennusten korjausmaalaus 30ov ja Uudisrakennusmaalaus 20 ov	PIMA 1-3

Tavoitteet, sisältö ja arviointikriteerit on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.1 ja 4.2

Opintojaksot ja toteutus on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.1 ja 4.2

Näytön toteutustapa ja arvioinnin kohteet ja tutkinnon osan arvosanan muodostuminen

<p>Näytön toteutustapa</p> <p>Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä oppilaitoksen työsalissa keskeisen osaamisen perustaita.</p> <p>Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.</p> <p>.</p> <p>Näytössä arvioitava osaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> työprosessin hallinta: Oman työn ohjattu suunnittelu ja/tai suunnitelmien tekeminen työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta 	<p>Tutkinnon osan arvosanaan vaikuttava arviointi</p> <p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei ammattiosaamisen näytössä osoiteta, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten tehtävien, tehtyjen harjoitustöiden ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p> <p>Tutkinnon osan arvioinnissa on mukana ammattiosaamisen näyttö. Erityisesti on huomioitava näyttötyön laatua, oikeiden työmenetelmien - välineiden ja materiaalien hallintaa.</p> <p>Työturvallisuuden huomioiminen. Suojainten käyttäminen ja turvallisuusmääräyksien noudattaminen. (esim. työtelineet).</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • työn perustana olevan tiedon hallinta: Työsuunnitelmien / työohjeiden ohjattu tulkitseminen • elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien, annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen • 	
Osallistumisen edellytykset Kaikki ko. tutkinnon osan harjoitustyöt ja tehtävät täytyy olla tehtynä sekä näyttösuunnitelma hyväksyttyä ennen näyttöä.	
Lisätietoja:	

Näytön numero	Tutkinnon osa	Ryhmätunnus
2	Tutkintonimikkeittäin valinnaiset 10 ov Tapetointi	PIMA 1-3B

Tavoitteet, sisältö ja arviointikriteerit on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.10

Opintojaksot ja toteutus on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa

Näytön toteutustapa ja arvioinnin kohteet ja tutkinnon osan arvosanan muodostuminen

<p>Näytön toteutustapa Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ohjattuna suunnittelemalla ja tekemällä oppilaitoksen työsalissa tapetoinnin keskeisen osaamisen perustöitä. (Näyttö voidaan suorittaa myös työpaikalla.)</p> <p>Työtä tehdään siinä laajuudessa, että opiskelija ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia</p> <p>Näytössä arvioitava osaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • työprosessin hallinta: tapetoinnin ohjattu suunnittelu ja / tai suunnitelmien tekeminen • työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta • työn perustana olevan tiedon hallinta • elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien, annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen 	<p>Tutkinnon osan arvosanaan vaikuttava arviointi</p> <p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei ammattiosaamisen näytössä osoiteta, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten tehtävien, tehtyjen harjoitustöiden ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p> <p>Tutkinnon osan arvioinnissa on mukana ammattiosaamisen näyttö. Erityisesti on huomioitava näyttötyön laatua, oikeiden työmenetelmien -välineiden ja materiaalien hallintaa.</p>
--	--

•		
Osallistumisen edellytykset Kaikki ko. tutkinnon osan harjoitustyöt ja tehtävät täytyy olla tehtynä sekä näyttösuunnitelma hyväksyttynä ennen näyttöä.		
Lisätietoja		
Näytön numero	Tutkinnon osa	Ryhmätunnus
3	Tutkintonimikkeittäin valinnaiset 10 ov. Mukailumaalaus	PIMA 1-3B
Tavoitteet, sisältö ja arviointikriteerit on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.40		
Opintojaksot ja toteutus on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa		

Näytön toteutustapa ja arvioinnin kohteet ja tutkinnon osan arvosanan muodostuminen

<p>Näytön toteutustapa Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa tekemällä oppilaitoksen työsalissa ohjattuna keskeisen osaamisen perustöitä. (Näyttö voidaan suorittaa myös työpaikalla.)</p> <p>Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.</p> <p>Näytössä arvioitava osaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • työprosessin hallinta: työn ohjattu suunnittelu • työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta • työn perustana olevan tiedon hallinta ja yleisimmin käytettyjen mukailtavien aiheiden tunnistaminen • elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien, annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen 	<p>Tutkinnon osan arvosanaan vaikuttava arviointi</p> <p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei ammattiosaamisen näytössä osoiteta, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten tehtävien, tehtyjen harjoitustöiden ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p> <p>Tutkinnon osan arvioinnissa on mukana ammattiosaamisen näyttö. Erityisesti on huomioitava näyttötyön laatua, oikeiden työmenetelmien -välineiden ja materiaalien hallintaa.</p>
<p>Osallistumisen edellytykset Kaikki ko. tutkinnon osan harjoitustyöt ja tehtävät täytyy olla tehtynä sekä näyttösuunnitelma hyväksyttynä ennen näyttöä.</p>	

Lisätietoja		

Näytön numero	Tutkinnon osa	Ryhmätunnus
4	Koristemaalauk 10 ov.	PIMA 1-3

Tavoitteet, sisältö ja arviointikriteerit on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.39

Opintojaksot ja toteutus on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.39

Näytön toteutustapa ja arvioinnin kohteet ja tutkinnon osan arvosanan muodostuminen

<p>Näytön toteutustapa Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä oppilaitoksen työsalissa keskeisen osaamisen perustöitä.</p> <p>Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.</p> <p>.</p> <p>Näytössä arvioitava osaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> työprosessin hallinta: Oman työn ohjattu suunnittelu ja/tai suunnitelmien tekeminen työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta työn perustana olevan tiedon ja historian tuntemus ja tiedon hakemisen hallinta: Työsuunnitelmien / työohjeiden ohjattu tulkitseminen elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien, annettujen ohjeiden ja työaikaohjeiden noudattaminen . 	<p>Tutkinnon osan arvosanaan vaikuttava arviointi</p> <p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei ammattiosaamisen näytössä osoiteta, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten tehtävien, tehtyjen harjoitustöiden ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p> <p>Tutkinnon osan arvioinnissa on mukana ammattiosaamisen näyttö. Erityisesti on huomioitava näyttötyön laatua, oikeiden työmenetelmien -välineiden ja materiaalien hallintaa.</p>
<p>Osallistumisen edellytykset Kaikki ko. tutkinnon osan harjoitustyöt ja tehtävät täytyy olla tehtynä sekä näyttösuunnitelma hyväksyttynä ennen näyttöä.</p>	

Lisätietoja:		
Näytön numero	Tutkinnon osa	Ryhmätunnus
5	Erikoismaalaus 10 ov.	PIMA 1-3
Tavoitteet, sisältö ja arviointikriteerit on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.41		
Opintojaksot ja toteutus on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.41		

Näytön toteutustapa ja arvioinnin kohteet ja tutkinnon osan arvosanan muodostuminen

<p>Näytön toteutustapa Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä oppilaitoksen työsalissa keskeisen osaamisen perustöitä.</p> <p>Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.</p> <p>.</p> <p>Näytössä arvioitava osaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • työprosessin hallinta: Oman työn ohjattu suunnittelu ja/tai suunnitelmien tekeminen • työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta • työn perustana olevan tiedon hallinta: Työsuunnitelmien / työohjeiden ohjattu tulkitseminen ja mallikirjojen hyödyksi käyttäminen • elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien, annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen 	<p>Tutkinnon osan arvosanaan vaikuttava arviointi</p> <p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei ammattiosaamisen näytössä osoiteta, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten tehtävien, tehtyjen harjoitustöiden ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p> <p>Tutkinnon osan arvioinnissa on mukana ammattiosaamisen näyttö. Erityisesti on huomioitava näyttötyön laatua, oikeiden työmenetelmien -välineiden ja materiaalien hallintaa.</p>
<p>Osallistumisen edellytykset Kaikki ko. tutkinnon osan harjoitustyöt ja tehtävät täytyy olla tehtynä sekä näyttösuunnitelma hyväksyttynä ennen näyttöä.</p>	

Lisätietoja:		
Näytön numero	Tutkinnon osa	Ryhmätunnus
6	Puutuotteiden pintakasittely10 ov.	PIMA 1-3
Tavoitteet, sisältö ja arviointikriteerit on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.13		
Opintojaksot ja toteutus on kirjattu tutkintokohtaisen opetussuunnitelman kohdassa 4.5.13		

Näytön toteutustapa ja arvioinnin kohteet ja tutkinnon osan arvosanan muodostuminen

<p>Näytön toteutustapa Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä oppilaitoksen työsalissa keskeisen osaamisen perustöitä.</p> <p>Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.</p> <p>.</p> <p>Näytössä arvioitava osaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • työprosessin hallinta: Oman työn ohjattu suunnittelu ja/tai suunnitelmien tekeminen • työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta • työn perustana olevan tiedon hallinta: Työsuunnitelmien / työohjeiden ohjattu tulkitseminen • elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, työturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, työryhmän jäsenenä toiminen, sovittujen toimintamallien, annettujen ohjeiden ja työaikojen noudattaminen 	<p>Tutkinnon osan arvosanaan vaikuttava arviointi</p> <p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei ammattiosaamisen näytössä osoiteta, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten tehtävien, tehtyjen harjoitustöiden ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p> <p>Tutkinnon osan arvioinnissa on mukana ammattiosaamisen näyttö. Erityisesti on huomioitava näyttötyön laatua, oikeiden työmenetelmien -välineiden ja materiaalien hallintaa.</p> <p>Työturvallisuuden huomioiminen. Suojainten käyttäminen ja turvallisuusmääräyksien noudattaminen. (esim. työtelineet).</p>
<p>Osallistumisen edellytykset Kaikki ko. tutkinnon osan harjoitustyöt ja tehtävät täytyy olla tehtynä sekä näyttösuunnitelma hyväksyttynä ennen näyttöä.</p>	